Publicaţie lunară editată de DACIA REVIVAL INTERNATIONAL SOCIETY

DACIA magazin



Director fondator: Dr. Napoleon Săvescu

Nr. 16 - octombrie 2004

CINSTIRE MARELUI REGE BUREBISTA



Pentru lichidarea unui popor se începe prin a-i altera, a-i şterge memoria: îi distrugi cărţile, cultura, religia, istoria şi apoi vine altcineva îi va scrie alte cărţi îi va da altă religie, altă cultură îi va inventa o altă istorie (de origine latină ori slavică după momentul politic). Între timp poporul începe să uite ceea ce este sau ceea ce a fost, iar cei din jur vor uita şi mai repede: limba nu va mai fi decât un simplu element de folclor care, mai devreme sau mai târziu, va muri de moarte naturală. Noile forme istorice vor aduce elemente şi simboluri noi de adoraţie care le vor îndepărta pe cele vechi. Din vechiul start spiritual vor rămâne undeva la un etaj inferior al cunoaşterii, numai câteva cuvinte, expresii, tradiţii, impresii, fragmente, nume de localităţi, munţi şi ape, fără un înţeles aparent. Formele vechi care cândva, au ocupat valenţa transcedentalului vor fi deplasate de formele noi care vor dicta componenţa şi funcţiile «noului popor» aşa cum s-a întîmplat cu noi.

Dr. NAPOLEON SĂVESCU

SUMAR

EDITORIAL

TRAIAN ŞI DEMOCRAŢIA

Vladimir Brilinsky

De câţiva ani buni la Deva se desfăşoară o manifestare cel puţin bizară.În singurul oraş din ţară unde tronează un monument închinat unui cotropitor al neamului(cu excepţia Aradului care găzduieste un monument la fel de controversat),se aniversează anual, ziua de naştere a împaratului Traian.De la ridicarea acestei statui „Dies Traiani" (numele sub care se derulau manifestările), se desfăşurau cu mare pompă,de fiecare data sub o slugarnică oblăduire politică, tot felul de acţiuni menite cum spuneau organizatorii să ţină vie amintirea lui Traian în conştiinţa românilor.

Bunul simţ şi onestitatea ne obligă să recunoaştem ca una este cercetarea istorică imperioasă a contactelor lui Traian cu Dacia,parte integrantă dar nu esenţială a istoriei noastre, şi alta este să ridici în slăvi pe cotropitorul Traian.Una este să ai decenţa recunoaşterii adevăratelor valori ale neamului şi alta este să te prosternezi în faţa statuii unui pedofil şi a unui discipol înrăit al lui Bachus, aşa cum îl caracteriza Dio Casius pe Traian.

Am avut anul acesta fericita ocazie ca dupa 5 ediţii ale manifestărilor cu pricina, în care protestele în presă ale Fundaţiei Dacia Revival au răsunat obsedant în urechile organizatorilor,să constatăm că aceste proteste şi-au atins ţinta. Simpozionul dedicat ilustrului cotropitor a adunat nu mai mult de 50 de persoane.Dacă din acest număr scădem o clasă de elevi aduşi acolo sub ameninţarea scăderii notei la purtare,mai scădem organizatorii,şi reprezentanţii presei, rămân sa reprezinte auditoriul doar trei persoane din care una a tras un copios pui de somn în obscuritatea sălii.Bieţii copii aduşi cu japca în ziua lor liberă aveau doar vina de a fi elevi ai colegiului Traian şi nimic mai mult. Deja tradiţională, depunerea de coroane la poalele statuii a fost contramandată de autorităţile locale care au înţeles inutilitatea şi fanfaronada gratuită a acestor manifestări.

Este democratic a nu băga pumnul în gură nimănui, atunci când doreşte să se exprime, dar este profund antidemocratic atunci când într-o stâlcită limbă româna,de la o tribună şi în faţa unui auditoriu se rostesc cuvinte jignitoare la adresa dacilor, adevăraţii înaintaşi ai poporului român. Corneliu Stan inginer din Salzburg, Austria, cel care şi-a făcut din preamărirea lui Traian un mod de viaţă şi cel care an de an îi aduce acestuia onoruri gratuite,şi-a demonstrat şi de această dată dispreţul faţă de înaintaşi. Decebal,călău al poporului dac, sanctificarea lui Traian, imposibilitatea de a intra în Europa fără acceptarea originii romane a românilor,Traian adevăratul cuceritor al lui Sadam Husein, au fost câteva din afirmaţiile acestuia. E greu de precizat cine poate diagnostica aceste peroraţii,dar cert este că dincolo de enormitatea lor, manifestări la care se rostesc astfel de lucruri ar trebui ţinute sub control.

Oricum bunul simţ al românilor taxează de fiecare data, diferitele manifestări ce i se propun. Dacă în acest caz doar trei oameni au ascultat peroraţiile despre împăratul beţivan, sala de 500 de locuri în care s-a desfăşurat ultimul congres de dacologie s-a dovedit a fi neîncapătoare.

Comparaţia, dacă e cazul, o faceţi dumneavoastră.

Istoria neştiută a românilor

NOI NU SUNTEM URMAŞII ROMEI

• *Dr. Napoleon Săvescu*

CUCERIREA PENINSULEI ITALICE DE CĂTRE CARPATO-DUNĂRENI

(continuare din numărul trecut)

Dacă acceptăm teoria cromozomală a migraţiei şi răspândirii rapide a popoarelor după Michael D. Le Monick (Time Magazine, 13 februarie 1995), odată cu formarea şi apariţia speţei umane, aproximativ 200.000 î.d.H., în sud-estul Africii, omul primitiv soseşte în Europa în jurul anului 40.000 î.d.H., ocupând o suprafaţă cuprinsă între Cehia de astăzi, ca limită nordică, şi continuându-se prin spaţiul Carpato-Dunărean până în Balcani, şi de acolo pe fâşia de pământ ce unea Peninsula Balcanică de Asia Mică şi care se va scufunda în Marea Mediterană în jurul anului 4000 î.d.H., lăsând în locul ei o nouă mare, Tracică (Egee) şi o mulţime de insule. Peninsula Italică a fost ocupată mult mai târziu de către noi, în patru etape:

1. simpla migrare sud-vestică a carpato-dunărenilor;
2. sosirea în spaţiul italic a arye-nilor-carpato-dunăreni (aproximativ 3000 î.d.H) sub numele de etrusci;
3. recucerirea peninsulei de către romanii carpato-dunăreni având conducător pe „strălucitul" Enea;
4. recucerirea paşnică a imperiului roman cu mutarea capitalei la Salonic sub conducătorii daci Galer cel Bătrân şi Galer cel Tânăr, iar mai târziu sub dacul Constantin cel Mare care va muta din nou capitala la Constantinopol.

Odată cu topirea calotei glaciare ce acoperise toată Europa, exceptând spaţiul Carpato-Pontic şi sudul Munţilor Pirinei, populaţia locală, paleo-europeană, din spaţiul Carpato-Dunărean îşi începe exploatarea şi ocuparea teritoriilor din jur propice vieţii. *De la noi a început Europa să existe*. Nu de pe Rin, din Germania, nici din bazinul Senei (din Franţa) şi nici de pe Tamisa (din Anglia). *Noi am dat naştere la ceea ce se cheamă astăzi Europa!* Astfel că, prima cucerire a Peninsulei Italice a avut la început aspectul unei simple migraţii paşnice, fireşti. Mult mai târziu, prin jurul anului 3.000 î.d.H., aryenii-carpato-dunăreni, organizaţi politic şi religios, „civilizatori", vor recuceri aceeaşi Peninsulă Italică de la fraţii lor. Aceşti „noi" cuceritori îi fac şi astăzi pe istorici, arheologi, lingvişti, istorici ai artei etc. să aibă reţineri faţă de axiomele pe care le prezintă etruscii care au apărut în Peninsula Italică în apropierea anului 3.000 î.d.H. pentru a dispare sub cucerirea romană. Atât lumii antice cât şi celei moderne, etruscii, aryeni-carpato-dunăreni au apărut ca „un popor straniu, cu o civilizaţie avansată, ce nu aveau nimic în comun cu populaţiile vecine" (Raymond Block, *Etruscii*).

Herodot (la mijlocul secolului al V-lea î.d.H.) îi considera urmaşi ai lidienilor (populaţie Tracică). Vergilius, Ovidius şi Horatius, sunt cu toţii de aceeaşi părere, în timp ce Nicolas Frere (secolul al XVIII-lea d.H.) îi considera pe etrusci ca fiind cotropitori indo-europeni ce au coborât în peninsulă prin anul 2.000 î.d.H. Limba estruscilor nu se cunoaşte bine, existând în sensul acesta o mulţime de ipoteze. Dar… în anul 1885, doi tineri de la şcoala franceză din Atena, Cousin şi Durrback, descoperă în Insula Lemnos din Marea Egee, în apropiere de satul Kamina, o stelă funerară decorată şi purtând o inscripţie. Pe stela funerară este cioplit profilul unui războinic sau zeu (Zalmoxis?) înarmat cu o lance şi două texte gravate: unul în jurul capului, altul pe una dintre feţele laterale ale stelei. Acest monument, produs al artei arhaice locale, datează din secolul al VII-lea î.d.H., deci cu circa două sute de ani înainte ca insula să fie cucerită de greci (în jur de 500 î.d.H., sub Themistocles) de la neamul tracic al sinthionilor (amintit şi în Iliada).

Literele sunt „Etrusce", iar modul de scriere este bustrofedon (de la dreapta la stânga şi de la stânga la dreapta). Iar dacă în 1963 Raymond Bloch în *Ancient Peoples and Places* nu le găsise nici un înţeles, nu acelaşi lucru ne spune A. Bcurescu în *Dacia Secretă.* În traducerea acestuia, unul dintre texte aminteşte de faptul că Zalmoxis a trăit 42 de ani, iar duhul acestuia a fost reînviat şi apărat de 10 nobili vrednici. După cum am mai spus de multe ori, înconjurată de mistere, învăluită în legende, preistoria omenirii şi în special a noastră, este încă o mare enigmă. Fiecare nouă descoperire ştiinţifică ne schimbă ideea despre trecut. Când vom renunţa la opinia „cărturarilor" din Evul Mediu şi ne vom redescoperi pe noi?! Personal, sunt fascinat de misterele antichităţii româneşti şi sunt hotărât ca, de câte ori pot, să ridic voalul nepăsării şi să

prezint trecutul aşa cum cred eu că trebuie prezentat. Şi întorcându-ne la etrusci, aryeni-carpato-dunăreni, să nu uităm că dinastia etruscă a Tarquinilor a condus Roma din 616 până în 509 î.d.H., când, unindu-se cu cele ale cartaginezilor, i-au oprit pe greci să colonizeze sudul Italiei şi i-au învins în bătălia navală din 535 î.d.H., de la Elatia. Monumentul poate fi considerat drept apogeu al puterii etruscilor carpato-dunăreni, care de atunci au intrat în declin fiind învinşi de greci la Cunae, în Golful Naples, în anul 474 î.d.H. Republica Romană va distruge, într-un război pe care eu îl numesc fratricid, pe Uei, în 396 şi pe Volsini, în 265 î.d.H., în acest fel, această ramură carpato-dunăreană, etruscii, dispărând. De-a lungul a aproape două milenii, ei au reprezentat un factor de civilizaţie în inima Peninsulei Italice şi au ridicat-o din întunericul şi barbaria primitivă. Dar Roma, care s-a eliberat de tirania etruscilor carpato-danubieni a continuat să existe sub influenţa culturală moştenită de la aceştia, preluând-o şi la rândul ei, lăsând-o moştenire Occidentului. În afara multelor monumente funerare, a unui alfabet (sursă bună de inspiraţie pentru cele grec şi latin) să vedem ce altceva neau mai lăsat aceşti aryeni carpato-dunăreni:

- numele feminin Rama (se ştie că „Arborele Tracic“ numără peste 200 de triburi unde, alături de geto-daci, erau şi ramanii) cu formele Ramatha, Rametha, Ramutha şi Ramtha;
- o expresie „clasică“ a clasei conducătoare de atunci sună foarte arogant şi din nefericire o mai întâlnim şi astăzi: „clasa celor ce muncesc nu are drepturi, ci numai îndatoriri“;
- ei credeau în magi şi ritualuri magice; la Piacenza s-a găsit un ficat din bronz (de origine etruscă) împărţit în 45 de sectoare, fiecare dintre ele având un nume de divinitate;

Dar să ne oprim aici cu etruscii-carpato-dunăreni şi să vedem cine au fost… romanii? Am să încep cu bine cunoscuta legendă a gemenilor Romulus şi Remus, fii ai virginei Rhea Silva. Rhea Silva fiica *numitorului* de Alba Longa (familia Alba Longa a fost întemeiată de tracul raman, strălucitorul Enea, prin căsătoria cu fiica unui rege local, Lavinia), fiind vestală în Templul lui Marte, rămâne aşa, dintr-o dată, gravidă cu… zeul Marte. (De fapt, ne-am obişnuit cu minuni de felul acesta: este suficient să ne amintim legenda geto-dacică a lui Miriam, Mama Florilor de Măr, care a rămas gravidă, tot „din senin“, cu o rază de soare, născând pe cei doi Zalmoxis, frate şi soră) etc.

Revenind la legenda noastră, unchiul Silviei, Amulius, n-a crezut-o şi a aruncat-o în temniţă, ordonând uciderea celor doi prunci gemeni. Un suflet milos îi va pune într-un coş şi îi va lăsa să plutească pe apa Tibrului, de unde, legenda spune, vor fi pescuiţi şi ulterior hrăniţi de o lupoaică. Revenind la legenda geto-dacă, cei doi gemeni Zalmoxis au fost adoptaţi de nobilul Aisepos Păstorul şi de soţia lui Brito-Lagis (Divina Lupoaica).

Cronicari romani ai acelor timpuri au mărturisit că legenda romană cu lupoaica a fost preluată de la traci. Dar să revenim la adevărata origine a romanilor.

Oltina – Altina – Latina – Latium

Cu mii de ani înainte de cucerirea a 14% din teritoriul Daciei de către romani (sub conducerea „străbunului“ Traian) NOI, carpato-danubienii, tracii, cucerisem deja Peninsula Italică. Vergilius o ştia, atunci, de mult, dar noi cei de azi, BA! Urmele lor, ale carpato-dunărenilor, au rămas prin locurile pe unde ei au emigrat, din actuala Oltina, ţinut din zona Dobrogei de azi. (Altina înseamnă „măreţie“, „fericire“ în limba geto-dacilor, aşa-zisa „latină vulgară“).

Un grup de emigranţi traco-geţi, avându-l în frunte pe Strălucitorul Enea – trac raman –, au părăsit nucleul carpato-dunărean ajungând până în centrul Peninsulei Italice, numind locul Latina… Latium. Limba lor se va numi Latina (Limba Măreţiei, Limba Fericirii). De-a lungul timpului, „cercetători de frunte“ s-au căznit (şi încă o mai fac) să găsească o altă origine pentru aceşti latini; dar dacă Vergilius recunoştea originea tracă a poporului roman şi-şi folosea imaginaţia în a-l pune pe Enea în fruntea epopeii formării poporului latin, purtându-şi eroul trac de la ruinele în flăcări ale Troiei până pe Valea Tibrului, să vedem care este părerea altora despre această călătorie. Gheorghe Musu, în lucrarea „*Din mitologia tracilor*“, Victor Kernbach, în „*Miturile esenţiale*“, Manfred Oppermann, în a sa „*Tracii între Arcul Carpatic şi Marea Egee*“, Adrian Bucurescu, în „*Dacia Secretă*“, M. Gimbutas, în cartea „*Old Europe*“, cca 7000-3500 î.d.H.: *The Earliest European Civilization before the Infiltration of the Indo-European People* şi V. Gordon Childe (în lucrarea „*The History of civilization: The Aryans*“), îi considera pe traci drept nucleul civilizaţiei proto-europene.

Strălucitorul Enea, în fruntea emigranţilor carpato-dunăreni-ramani din Oltina, Dobrogea, va ajunge până în Banat, va trece Dunărea şi se va opri pentru o scurtă perioadă de timp la sudul ei, la CURTU-ZURA (Curtea Strălucitoare, Oraşul Alb, Belgrad-ul de azi) unde se pare că a avut loc idila dintre Strălucitorul Enea şi DIDO, Doamna, regina ţinuturilor respective. Au mai trecut câteva sute de ani şi legenda tracului Enea, chiar dacă nu şi-a pierdut esenţa, s-a deplasat ca loc de acţiune într-o altă zonă geografică, personajele suferind şi ele modificări. Astfel, Curtuzura va deveni Cartagena, Didona îi va lua

locul Doamnei Dido, iar în locul Oltinei avem Troia, ai cărei locuitori traci erau tot din ramura ramanilor. Anii trec, istoria se schimbă, şi iată că Messapii din estul Peninsulei Italice cât şi Veneţii de pe cursul inferior al Padului sunt astăzi considerați a fi de origine tracică (după unii, traco-iliri). Sătucuri din România poartă nume de Veneţia de Sus, Veneţia de Jos, Roma. Înainte cu mult de naşterea legendarei Roma, numele ROMULA era frecvent la geto-daci. Nu de mult, scriam despre „Cel mai mare Imperiu Dacic al erei noastre", menţionând numele a trei împăraţi romani, geto-daci, ce au stăpânit Roma şi întreaga lume antică. Primul dintre ei, Galer cel Bătrân era copilul din flori al Romulei, femeia din cetatea Recidava, slujitoare a cultului lui Zalmoxis. Galer cel Bătrân desfiinţează Imperiul Roman în anul 305 d.H., schimbându-i numele în Dacia Mare. Galer, Ler Împărat (293-311) ca ginere al lui Diocleţian a avut un nume rău între creştini, executând ordinele socrului său, unul dintre cei mai mari persecutori ai creştinismului. Se pare că el a fost şi un general de geniu, fiind asemuit cu Alexandru Macedon (alt trac) de către Niels Hannestad, în special după victoriile obţinute în Asia Mică. Statuia ce i s-a ridicat îl înfăţişa ţinând în mână o sferă mare de aramă, reprezentând Soarele (după Ioannes Lydas, secolul al VI-lea d. H., Fontes, II, 495). Aşa că, în secolul al IV-lea d.H. s-a reînfiinţat Imperiul Dacia Mare, dacii devenind din nou stăpânii lumii. Cântecele şi colindele populare îl mai omagiază şi azi pe Ler, împăratul dacilor.

Scriitorul Eusebiu, spune că după ce Galerius a schimbat numele Imperiului Roman în Imperiul Dacic, a dat şi armatelor sale încă de la început vechiul drapel al dacilor, Şarpele Gnostic (lucrat din aramă, piele sau chiar stofă), prins în poziţie orizontală pe un baston de corn (după prof. Dumitru Bălaşa, în *Istoria Daco-României*). El s-a declarat cel mai mare duşman al numelui de Roman (Fontes, II, 6-7) şi a mutat capitala la Tesalonic. Lactanius, un cronicar roman, nota în 325 d.H. că Galer cel Bătrân este „o fiară cu totul străină de sângele de Roman" (Fontes, II, 7). Realitatea era că toată armata avea ofiţeri, conducători şi soldaţi daci. Credinţa în Zalmoxis şi în nemurire îi făcea aproape de neînvins. După victoria împotriva perşilor se ridică „Arcul de Triumf" de la Salonic. Monumentul a fost realizat din marmură albă cu sculpturi în basorelief despre care acelaşi Niels Hannestad afirma că este „cel mai important dintre monumentele tetrarhice păstrate" consemnând pentru eternitate triumful dacilor în întreaga lume antică, orientală şi occidentală.



Casă etruscă de pe teritoriul Peninsulei Italice de astăzi acoperită de simboluri atât de comune spaţiului carpato-dunărean

În anul 311, Ler Împărat înainte să moară (din cauza unei infecţii) va da decretul de LIBERĂ PRACTICĂ A CULTULUI CREŞTIN. Îi vor urma la tron cei doi nepoţi: Galer cel tânăr, iar mai apoi Constantin cel Mare. Acesta din urmă va reconstitui podul de peste Dunăre făcut iniţial de străbunul său Burebista.

El mută capitala la Constantinopole, iar prin Edictul de la Milano, din 313 d.H., creştinismul devine obligatoriu, acest fapt bucurând-o mult pe Elena, mama noului împărat. El ridică un Arc de triumf la Roma pe care daco-ramarii sunt prezenţi prin opt statui de peste trei metri înălţime, reprezentând comandanţi daci.

Cele două arcuri de triumf, precum şi cei trei împăraţi daci menţionaţi glorifică pentru eternitate victoriile dacilor. „Romanii au fost vechii Ramani, ce descindeau din vechea gintă dacică, iar războaiele dintre Daci şi Romani nu au fost nimic altceva decât războaie fratricide".

CUCERIREA ANATOLIEI DE CĂTRE CARPATO-DUNĂRENI

Anatolia, zona centrală a Turciei de astăzi, mărginită la nord de Marea Neagră, la sud de Munţii Taurus, care coboară lin până în Marea Mediterană ce-i desparte de insula Cipru, iar la est aceiaşi munţi ai Taurului ce se împlântă în nord în masivul Munţilor Pontici. Fluviul Eufrat îşi are originea în apropiere, iar ceva mai la est Tigrul – ele vor delimita Mesopotamia.

În anul 1834 un arheolog şi ex-

plorator francez, Charles Felix Marie Texier, a pornit-o de-a curmezişul Turciei până în centrul Anatoliei, cu visul să descopere ruinele unui centru roman numit Tavium. Peste tot el întreba localnicii dacă au văzut nişte ruine sau ziduri de fortificaţii. Într-un târziu, ajungând într-un săteţuleţ numit astăzi Bozhazkale, cam la 90 de mile la est de Ankara, acolo francezul Texier întâlneşte un sătean doritor să-i arate ceva deosebit.

După un drum lung de peste o oră pe poteci răsucite, ajunge ca într-o galerie naturală de pe ale cărei ziduri îl privea o procesiune de 66 de figuri sculptate, unele cărând *săbii curbe* (dacice – n.a.), alţii purtând coroane conice, peste tot aflându-se tot felul de hieroglife. De fapt, localnicii îi spuneau „Yazilikay" sau „stâncile cu inscripţii". Francezul Texier descoperea atunci în anul 1834, de fapt, capitala unui popor pierdut prin negurile istoriei, hittiţii. El redescoperă fără să ştie un Imperiu Carpato-Danubian, uitat de istorie, şi totodată capitala acestuia, Hattusha. Ruinele neîngropate sub nisipuri, pământuri ori jungle (ca în alte părţi ale lumii) erau doar crăpate şi ruinate de îngheţuri, vânturi şi ploi, care în final ne fac să ne amintim de cineva care spunea că în natură nimic nu se pierde, nimic nu se câştigă, ci totul se transformă.

Mai trec şase ani până soseşte pe aceleaşi meleaguri, călcând pe urmele paşilor lui Texier, Sir William Hamilton care, contemplând minunăţiile „romane", decide să le deseneze. Dar fiecare perioadă istorică îşi are visătorii şi ignoranţii ei; Hamilton şi ai lui colaboratori, ştiind că „părintele istoriei" Herodot se născuse tot în Anatolia la Halicarnas, îşi închipuiau că Anatolia a fost numai pământul grecilor, regilor persani, macedonenilor cuceritori şi chiar ai Bizanţului (cum la fel astăzi, în România, „istoricii", buni colegi ai lui Hamilton, continuă să propovăduiască originea noastră romană, uitând că noi, carpato-dunărenii, am cucerit de patru ori Peninsula Italică, iar războiul romano-dac nu a fost nimic altceva decât un război fratricid). Descifrarea tăbliţelor de lut, a inscripţiilor de pe stânci ar face ca legendele şi enigmele să nu ne mai domine trecutul, iar turbulentele relaţii ale hittiţilor cu egiptenii să ne apară într-o altă lumină.

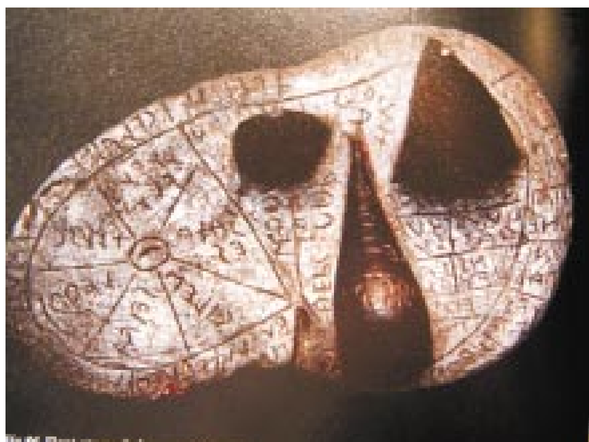
Sosirea grecilor (1900-1400 î.d.H.) în patru hoarde: ionieni, dorieni, eolieni şi ahei, pe coasta vestică a Anatoliei, aşa-numita Asie Mică, şi stabilirea coloniilor acestora pe malul Mării Tracice (astăzi cunoscută ca Marea Egee), nu va influenţa centrul Anatoliei, unde după cum ne spune Dale Albrown în „*Anatolia: cauldron of cultures*", la p.12: „A fost dominată pentru câteva sute de ani de o federaţie tribală originară din Balcani, frigienii, al cărui rege Midas a rămas în legende pentru opulenţa capitalei acesteia, Gordion". La numai câţiva kilometri est de Anatolia, un alt imperiu a înflorit ca să dispară, regatul Urartu, rămânând şi el pierdut în groapa uitării şi a istoriei.

Zbătându-se între grecii de pe malurile Mării Tracice (Egee) şi frigieni, un alt regat tracic s-a născut, cel al lydienilor. Prin secolul VI î.d.H., Anatolia suferă o altă invazie, cea a cimmerienilor (tot traci la origine) şi care după un război fratricid îi slăbesc pe frigieni şi lydieni, întinzându-şi puterea peste centrul Anatoliei până la Marea Tracilor, dominând şi unele din coloniile greceşti.

Dar Anatoliei norocul nu-i surâde. În 547 î.d.H. regele persan Cyrus cel Mare soseşte împărţind Anatolia în provincii numite satrape. Succesorul lui, mai puţin norocos, îl va întâlni pe tracul macedonean Alexandru, care în anul 334 î.d.H. traversează Europa intrând în Anatolia, liberându-şi neamul lângă râul Granicus. În nord-vestul Anatoliei el învinge armata lui Darius al III-lea, de trei ori mai mare ca a sa. În urma morţii lui Alexandru Macedon, unul dintre generalii lui, Seleucus, va controla Babilonul şi Anatolia, pentru mai mult de 250 de ani, prin intermediul dinastiei pe care o întemeiază.

Abia prin secolul II d.H. sosesc şi romanii prin Anatolia. Unul dintre strămoşii noştri, dac la origine, Constantin cel Mare, născut în satul Niş, îi va urma la tronul Romei pe cei doi daci, cei doi Leri Împăraţi (Galer cel Bătrân, 311 d. H. care schimbase numele Imperiului Roman în Imperiul Dacic şi mutase capitala acestuia la Salonic, şi Galer cel Tânăr, 313 d.H.).

Traco-dacul Constantin cel Mare, nepotul lui Galer cel Bătrân, mută capitala Imperiului Roman pe locul Istanbulului de azi, numind-o Constantinopol, punând bazele Imperiului Roman de Răsărit. Anii trec şi norocul Anatoliei se schimbă şi el odată cu apariţia unor noi sosiţi care vor da naştere la Imperiul Otoman. Lumea, istoria, arheologia, chiar şi legendele i-au uitat pe acei hittiţi carpato-dunăreni… ca Texier să-i redescopere. Când oare vom avea un alt Texier care să ne spună: „Daco-



Ficat etrusc de bronz, găsit la Piacenza împărţit în 45 de sectoare, fiecare din ele având un nume de divinitate

români, nu săpaţi numai la Sarmis-e-Getusa (în latina vulgară, Sarmis şi Getusa), ci la Sarmi-Seget-Usa (în sanskrită), „Eu mă gândesc să curg"!…

Dacă V. Gordon Childe în „*The Aryans*", p. 176-177, ne arată harta răspândirii arienilor carpato-danubieni până în inima Anatoliei şi de acolo prin Mesopotamia până în Persia, Iosif Constantin Drăgan în „*Noi, tracii*", p.158, parcă cunoscător al celui de mai sus (cartea domnului Drăgan apărând însă cu 16 ani înaintea lucrării lui V. Gordon Childe), descrie hittiţii ca printre cele dintâi triburi carpato-danubiene, care „părăsesc spaţiul sfânt", urmate la scurtă vreme de cel al Luwiţilor. Spre deosebire de dardani-ramani care s-au oprit pe coastele Anatoliei, în jurul Mării Tracice (Egee), ei, hittiţii carpato-danubieni s-au îndreptat spre inima Mesopotamiei întemeind un imperiu ce se întindea de la Marea Getică (Marea Neagră), până în Palestina. Întemeietorul acestui imperiu urmat de fiul său Hatusilas, care îşi extinde imperiul, a trebuit să-i înfrunte pe Hatii localnici.

Civilizaţia hitită carpato-danubiană s-a dezvoltat paralel cu civilizaţia sumeriană şi egipteană. Limba hittită aparţinea familiei euro-indiene, folosind două sisteme de scriere: cuneiform – pentru faptele de toate zilele şi hieroglific – pentru inscripţiile monumentale şi funerare. Zeul lor principal era Soarele, dar pe lângă el mai avea şi o mulţime de zei mici… de toate zilele. În Anatolia „se vedea dublu", putem spune, şi asta se datora predilecţiei lor evidenţiată pe sculpturi şi basoreliefuri, pentru creaturi cu două capete. Ori putem spune că… iubeau simetria, încă din perioada neolitică. Ei, hittiţii-carpato-danubieni creau forme duble ca Vulturul cu Două Capete. Această idee este „împrumutată" de Bizanţ şi îmi amintesc când am vizitat casa patriarhului din Istanbul şi am văzut basorelieful cu cei doi vulturi gemeni, unul cu un cap la Răsărit şi altul la Apus ca însemn al… Bizanţului. Dar „hoţii" istoriei nu se opresc aici; hunii devenind Imperiu Austro-Ungar (prin alianţa cu austriecii), şi-l adjudecă, ţarul Rusiei şi el… şi mai trebuie să aşteptăm câţiva zeci de ani până când Imperiul Sovietic să se destrame şi noua Rusie în 1990 să şi-l proclame simbol naţional: pajura cu două capete.

Este, de fapt, aceeaşi poveste ca şi cu zvastica, simbol frumos, al vieţii veşnice la arienii carpato-danubieni (cea mai veche a fost găsită recent pe teritoriul dacic sud-dunărean, în Bulgaria, având o vechime de 8000 de ani), preluat de nişte iresponsabili şi transformat într-un simbol al iresponsabilităţii, intoleranţei, cruzimii şi sălbăticiei, şi aceasta într-o lume aşa-zis civilizată!

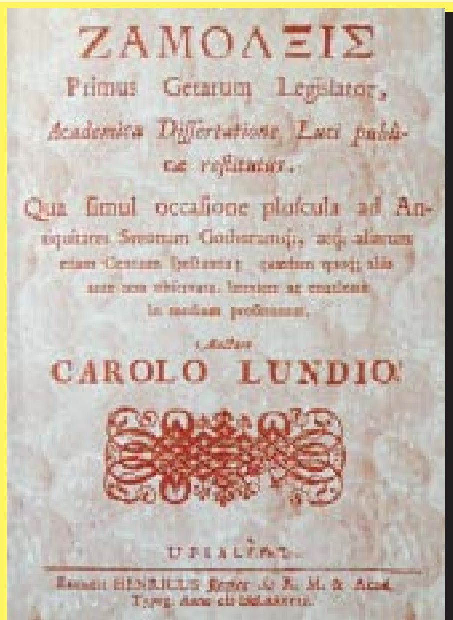
Migraţia tracilor carpato-dunăreni în Anatolia, până în adâncul Asiei Mici, s-a petrecut în plină dezvoltare a epocii bronzului, faza timpurie. Aşa se explică faptul de ce topoarele din bronz din aceste zone se aseamănă, de ce ceramica din părţile dunărene prezintă caractere comune. Topoarele de luptă poartă amprenta specifică a meşterului trac, fiind cunoscute ca „topoarele tracice". Redescoperirea civilizaţiei hittite a ridicat multe semne de întrebare atâta timp cât scrierea lor nu a fost descifrată şi care a continuat să fie „mută", până când un ceh, Bedrich Hrozny, briliant profesor de Asirologie, a fost capabil să o descifreze parţial bazat pe ideea originală a unui norvegian, J.A. Knudtzon – 1902, şi anume că gramatica hitită ar avea o caracteristică structurală europeană. Astfel, în 24 noiembrie 1919, în cadrul Societăţii „Orientul Apropiat" din Berlin, proclamă limba hitită ca limbă indo-europeană. Tentativa cehului Hrozny a fost aplaudată, dar vor mai trece 27 de ani până Helmuth T. Bosseri, profesor la Universitatea din Istanbul, va descoperi inscripţiile gemene care flancau intrarea în templul neo-hitit de la Karatepe din Munţii Turus, sudul Turciei, unde hieroglifele hitite aveau faţă în faţă scrierea feniciană semitică. Conţinutul fiind aproape identic, iar textul destul de lung, s-au putut pune bazele unei descifrări corecte. Dar descifrarea scrierii hitite a încurcat lucrurile şi mai mult. Dacă ei, hitiţii, vorbeau o limbă europeană care nu aparţinea indigenilor din platourile Anatoliei, atunci… de unde au venit ei?…

Cei mai mulţi îi consideră un popor european ce a trecut Bosforul, alţi „istorici" îi vor „Alpinişti" veniţi de undeva dintre Marea Neagră şi Marea Caspică, trecând peste Munţii Caucaz şi aterizând în mijlocul podişului Anatoliei! De ce numai bulgarii să fie urmaşi ai vechilor traci (după fiica fostului preşedinte al Bulgariei, Ludmila Jivcov, „profesoara de istorie", care i-a transformat pe bulgari, peste noapte, din slavi-mongoli în… traci, extinzându-le istoria cu câteva milenii), şi nu şi ruşii, urmaşi ai vechilor hitiţi?… Aşa că aceştia din urmă „au dreptul" să-şi pună pe steagul tricolor vechea emblemă hitită carpato-dunăreană, a vulturului cu două capete. Istorie, istorie, istorie, pradă a politicienilor avizi de putere şi de… istorie! Săracii hitiţi carpato-dunăreni, în loc să cucerească podişul Anatoliei, trecând uşor Bosforul, Dardanelele, au trebuit să facă alpinism şi să sară peste Munţii Caucaz, atunci, de mult, încât îi putem numi „cei mai mari alpinişti ai antichităţii"- în conformitate cu „istoricii ruşi". O lume întreagă îşi caută rădăcini în trecut, vrea să-şi dovedească existenţa milenară pe seama noastră, a carpato-dunărenilor, dar să-i vedem cum vor sta în faţa cercetărilor cromozomale care în mai puţin de 10-15 ani vor fi la îndemâna oricărui începător în ale arheologiei! Şi dacă noi, românii, nu o vom face, să sperăm că alţii o vor face pentru noi… Până atunci, SOMN UŞOR, arheologi şi istorici Români(?)

•

Dacă doriţi să aveţi în biblioteca dumneavoastră cele două cărţi **NOI NU SUNTEM URMAŞII ROMEI** de Dr. NAPOLEON SĂVESCU şi **ZAMOLXIS PRIMUL LEGIUITOR AL GEŢILOR**, puteţi trimite o comandă la adresa - Daniela Gridan, Piaţa Victoriei nr.20, Orăştie jud. Hunedoara sau la telefon 0254 223853, specificând adresa poştală exactă. Veţi primi cărţile la adresa indicată şi la veţi achita prin ramburs poştal la preţul de 130.000 exemplarul, plus taxele poştale.




ZAMOΛΞIΣ

Primus Getarum Legislator,

Academica Dissertatione Luci publicae restitutus.

CAROLO LUNDIO

Dacă doriţi un abonament la

DACIA MAGAZIN

Trimiteţi prin mandat poştal suma de 250 000 lei pe adresa Daniela Gridan 2700 Orăştie Piaţa Victoriei 20. Veţi primi începînd cu luna următoare douăsprezece numere ale publicaţiei noastre Vă rugam să specificaţi pe mandat adresa poştală corectă la care doriţi să primiţi revista.

În fiecare seara de luni de la orele 12 puteţi asculta pe Radio România Actualităţi emisiunea Noapte Albastra al carei realizator Marian Megan va invită la rubrica deja consacrată PERSOANA ÎNTÂI.Veţi putea fi în legătură directă cu New York-ul de unde doctorul Napoleon Savescu vă va aduce ultimele noutăţi din lumea dacilor.Alături de domnia sa şi de invitaţii pe care îi va avea,veţi putea patrunde în direct în această lume fascinantă a dacilor.

GETO – DACII

POPOR DE REFERINȚĂ AL CIVILIZAȚIILOR ANTICE

Prof. Viorica ENĂCHIUC

Geto-dacii, popor indo-european zămislit în Carpați și Hemus din cele mai vechi timpuri, au etalat contemporanilor lor o cultură materială și spirituală ce a fost deseori consemnată în operele scriitorilor și istoricilor greci și romani, deoarece au impus pe scara valorilor antice realizări în diferite domenii ale științei și culturii cum ar fi filozofia, astronomia, matematica, medicina, arta, etc.



Sanctuarele circulare de la Sarmisegetusa

ZEITĂȚI ȘI CREDINȚE

Iordanes în Getica (39), consemnează faptul că geto-dacii au fost îndrumați de filozofi pe care i-au divinizat după moarte, numărând printre aceștia pe Zamolxe, Zeuta și pe Deceneu; că Deceneu era prețuit de Burebista pentru că acesta i-a învățat pe geți (69) „etica…i-a instruit în științele fizicii, făcându-i să trăiască conform legilor naturii; transcriind aceste legi, ele se păstrează până astăzi sub numele de belagines; i-a învățat logica, făcându-i superiori celorlalte popoare în privința minții; dându-le un exemplu practic i-a îndemnat să-și petreacă viața în fapte bune; demonstrându-le teoria celor 12 semne ale zodiacului, le-a arătat mersul planetelor și toate secretele astronomice și cum crește și scade orbita Lunei și cu cât globul de foc al Soarelui întrece măsura globului pamântesc, și le-a expus sub ce nume și sub ce semne cele 346 de stele trec în drumul lor cel mai repede de la răsărit până la apus spre a se apropia sau depărta de polul ceresc“; (70) „Vezi ce mare plăcere, ca niște oameni prea viteji să se îndeletnicească cu doctrinele filozofice… după lupte. Putem vedea pe unul cercetând poziția cerului, pe altul însușirile ierburilor și ale fructelor, pe acesta studiind descreșterea și scăderea lunii, pe celălalt observând eclipsele Soarelui și cum, prin rotația cerului, (astrele), care se grăbesc să atingă regiunea orientală, sunt duse înapoi spre regiunea occidentală, odihnindu-se apoi după o regulă prestabilită“.

Tot de la antici aflăm că ei, datorită adâncirii cunoștințelor filozofice prin Zamolxe, se credeau nemuritori iar zeitățile lor nu aveau chipuri de oameni ca la greci, de exemplu, ci erau consemnați cu semne simbolice; Zamolxe, fiind divinizat, era identificat cu cerul senin, zeița fertilității, Demetra, cu imaginea unui vultur cu corn, Sabazios prin cercuri concentrice care amintea de cultul Soarelui, etc. Tot dintre filozofi se trimiteau prin sacrificii din 5 în 5 ani un sol la Zamolxe, aceștia fiind pregătiți sufletește că moartea liber consimțită îi aduce nemurirea. De aceea Clemens din Alexandria subliniază faptul că brahmanii, odrisii și geții prețuiesc pe legiutori și filozofi a căror înțelepciune este folosită în folosul obștei.

Fiind cunoscuți în lumea contemporanilor ca oameni care iubesc și prețuiesc ideile filozofice, către ei se îndreaptă și își petrec viața lor alături de ei filozofii romani persecutați de Domițian, printre care amintim de Dion Chrysostomos, care s-a întors la Roma în 97 e.n. și i-a fost de mare folos împăratului Traian pentru detaliile pe care probabil le dăduse despre Dacia; nu-

mai aşa se explică că împăratul Traian i-a adresat cuvintele „Nu ştiu ce spui tu dar eu te iubesc ca şi pe mine însumi“ (Filostrat – Vieţile sofiştilor I, 7, 4).

SANCTUARELE DACILOR

Cunoştinţele astronomice la geto-daci sunt confirmate de descoperirea în cadrul săpăturilor arheologice efectuate în munţii Orăştiei a sanctuarelor circulare şi patrulatere. Astfel, sanctuarul mare rotund reprezintă, de fapt, o sinteză a cunoştinţelor astronomice la zi; ocupându-mă de descifrarea celor consemnate în cadrul sanctuarelor, am reuşit să confirm în primul rând experienţa anului agricol de 360 zile care fusese identificat încă de la descoperirea sanctuarului mare rotund de către C. Daicoviciu, şi am reuşit să identific şi alte observaţii astronomice: astfel, geto-dacii cunoşteau anii solari din 364 şi 366 zile, la care se efectuau corecţii la 10 ani, când se adăugau 13 zile. Sanctuarul mare în afară de anii solari după reforma iuliană, amintiţi notează şi un calendar solar vechi de ani din câte 357 şi 378 zile cunoscut şi de romani înainte de reformă. Totodată, pentru anul solar de 366 zile se consemnează cele patru anotimpuri alcătuite de un anumit număr de zile (91+91 96+88); tot în sanctuarul avut în discuţie se notează şi un calendar lunar din 354 zile care alternează cu ani din 355 zile. După cum ne confirmă notările din sanctuarul mare rotund, acesta a fost construit în anul 11648, adică în anul 91 e.n.

Sanctuarul mic este de fapt calendarul uzual. Echinocţiile şi solstiţiile erau consemnate de sanctuarele patrulatere care nu au avut un caracter ritual, cum se credea până în prezent, ci tamburii erau aranjaţi cu precizie matematică în scopul de a se remarca timpul exact când, din punct de vedere astronomic, se poate vorbi despre echinocţiul de primăvară, care reprezenta de fapt începutul unui an solar. Aceste cunoştinţe astronomice se bazau pe observaţii de-a lungul mileniilor efectuate de strămoşii geto-dacilor, observaţii care au fost remarcate încă de la nivelul neoliticului mijlociu de către astronomul Ion Corvin Sîngeorzan şi de noi la nivelul epocii bronzului, cultura Gîrla Mare, când datele s-au notat prin scriere.

Cunoştinţele geografice şi matematice i-au ajutat pe geto-daci să-şi întocmească reprezentări cartografice ca cele consemnate pe ambele feţe ale pietrei descoperite la Corbi, judeţul Argeş, care notau pe lângă hotarele în care locuiau geţii conduşi de „rex HISTRIANORUM“ pe la 339 î.e.n., şi anumite înălţimi şi drumuri comerciale din Europa de răsărit şi Asia Mică şi hotarele Sciţiei în timpul lui Ateas.

TĂMĂDUITORI AI LUMII ANTICE

Dacii erau recunoscuţi ca şi cunoscători în vindecarea diferitelor boli pentru care indicau diferite plante, dar şi anumite reflecţii filozofice pe care le foloseau în cadrul magiei în scopul de a linişti bolnavul psihic pentru a putea rezista în timpul tratamentului. Astfel, Dioscoride, medic militar (între 41 şi 68 e.n.) la Roma, utilizând lucrările unor medici care au trăit cu mult înaintea sa, cum ar fi Crateus (120-63 i.e.n.) sau Q. Sextius Niger (care a trăit în a doua jumătate a sec. I i.e.n.) a considerat necesară introducerea în lucrarea sa Despre materia medicală, II-IV, consemnarea plantelor folosite de daci (cu numele pe care le cunoşteau aceştia şi alăturat erau prezentate numele plantelor în latină) pentru tratarea bolilor.

Planton (care a trăit între anii 427-347 la Atena) în CARMIDE 156 d… prin cuvintele rostite de Socrate către prietenul său Carmide pe care dorea să-l tămăduiască după cunoştinţele medicale pe care le învătase de la un medic trac îi spunea acestuia că rezultatul tratamentului depinde şi de starea lui sufletească : „156e…“ că după cum nu trebuie să încercăm a îngriji ochii fără să ţinem seama de cap, nici capul nu poate fi îngrijit neţinându-se seama de corp, tot astfel trebuie să-i dăm îngrijire trupului dimpreună cu sufletul şi iată pentru ce medicii greci nu se pricep la cele mai multe boli, anume pentru că ei nu cunosc întregul pe care-l au de îngrijit“. Mai departe Socrate subliniază faptul că medicul trac mai susţine că „dacă acest întreg (trupul şi sufletul) este bolnav, partea nu poate fi sănătoasă …căci toate lucrurile bune şi rele - pentru corp şi pentru om în întregul său - vin de la suflet şi de acolo curg ca de la cap la ochi“ ; 157a „Trebuie deci - mai ales şi în primul rând - să tămăduim izvorul răului, ca să se poată bucura de sănătate capul şi tot restul trupului…- Sufletul se vindecă „…prin vorbele frumoase care fac să se nască în suflete înţelepciunea. Odată ivită aceasta şi dacă stăruie, este uşor să se bucure de sănătate şi capul şi trupul“.

SPIRITUALITATE ŞI VITEJIE

Geto-dacii nu sunt cunoscuţi de către contemporanii lor numai ca un popor receptiv la cunoaşterea naturii şi subordonarea ei în folosul obştei, ci şi ca luptători vestiţi în apărarea teritoriului pe care îl locuiau, fiind necruţători cu duşmanii. Astfel, Aristotel (384-322 î.e.n.), referindu-se la acestă calitate, afirma (în STATUL, IV (VII) 2,5…) că „la toate neamurile puternice şi capabile să domine este în cinste acestă aptitudine, de exemplu la sciţi, persi, traci şi celţi…“ . Lucius Ampelius (care a trăit pe la mijlocul sec. II e.n) în MEMORATOR VI , 4, afirmă că „în Europa, cele mai vestite neamuri sunt: sciţii, sarmaţii, germanii, dacii, moesii, tricii, macedonenii, panionii, ilirii greci, italicii, galii, spaniolii…“.

Tot de la antici avem ştiri că popoarele indo-europene înşiruite de către Lucius Ampelius aveau conştiinţa de popoare înrudite, cu credinţe şi tradiţii comune; astfel, Herodot consemnează legenda potrivit căreia, din unirea femelei legendare jumătate şarpe jumătate om şi Heracle s-au dat naştere la trei copii: Agathyrsos, Gelonos şi Scytes, din care provin mai departe regii popoarelor desemnate cu numele

copiilor (Istorii, IV,10) ; ori prin acestă afirmaţie se susţine de fapt că grecii, sciţii, gelonii şi agatârşii (ultimii neam daco-get) erau înrudiţi.

La populaţiile indo-europene era sărbătorită strângerea grâului. Astfel, Herodot, în Istorii, IV, 33 afirmă că: „Hiperboreeni duc ofrande învelite în paie de grâu, până la sciţi şi mai departe – purtate din vecin în vecin - la toate neamurile, cât mai la apus, până la Adriatica. De aici, ofrandele sunt trecute spre miazăzi şi le primesc mai întâi grecii din Dodona. De la aceştia coboară apoi până la Golful Maliac, de unde trec în Eubeea, fiind trimise din oraş în oraş până la Carystos - fără să mai ajungă la Andros, căci locuitorii din Carystos le poartă la Tenos, iar tenienii la Delos“. În continuare, Herodot afirmă că în Peonia şi Tracia femeile când jertfesc zeiţei Artemis-Regina „îndeplinesc ritualul folosind totdeauna paie de grâu“.

În comentariile grămăticului Servius la opera lui Vergiliu (GEORGICELE, II, 497) se afirmă că Aufidius Modestus (grămătic din sec. I e.n.) „susţinea că a citit cum că dacii au obiceiul ca, atunci când pornesc la război, să nu se apuce de treabă înainte de a bea cu gura din Istru o anumită cantitate de apă ca pe un vin sacru, şi înainte de a jura că nu se vor întoarce la lăcăşurile părinteşti decât după ce vor ucide pe duşmani“. Arian, în EXPEDIŢIA LUI ALEXANDRU I, 4, 5 afirmă că după ce Alexandru Macedon dărâmă oraşul getic până în temelie, jertfi pe malul Istrului lui Zeus, lui Heracles şi Istrului însuşi, deoarece nu le-a fost de netrecut“. Strabon, în Geografia, III, 4, după ce afirmă că „iberii au obiceiul de a-şi ucide rudele sau pe compatrioţii captivi pentru a nu-i lăsa pe mâna duşmanului, afirmă că aceste obiceiuri sunt comune şi ele celţilor, tracilor şi sciţilor“. Atât sciţii cât şi tracii, scordiscii şi mesii jertfeau zeului războiului, Ares, aşa cum afirmă Herodot în Istorii IV, 62, V, 7, sau Florus în Războiul cu tracii, I, 39 (III, 4), 2, 3, Războiul cu moesii, II, 26 (IV, 12), 13. Sacrificii umane efectuau şi geţii (Herodot, Istorii, IV, 94) şi grecii (Porphirios, Despre abstinenţă, II, 56).

Anticii ne dau referiri şi despre sărbătorirea echinocţiului de primăvară de către popoarele indo-europene. Astfel, Vergiliu în Eneida IV, 143-146, afirmă că: „Atunci când Apollo părăseşte Licia, unde stă în timpul iernii, şi valurile râului Xanthus, şi revine să revadă insula mamei sale, Delos, reîncep dansurile şi în jurul altarelor, amestecându-se unii cu alţii, freamătă cretanii, driopii (populaţie din Epir) şi agatârşii cei vopsiţi“.

Agatârşii, aşa cum am arătat mai sus, erau neam daco-getic; Apollo era zeu sărbătorit de celţi, greci, daco-geţi, sciţi, traci. Grecii, sciţii, tracii, daco-geţii, ilirii şi celţii îşi înmormântau morţii în tumuli sau în gropi; daco-geţii şi tracii, iubitori ai filozofiei, ajung să se creadă nemuritori din punct de vedere spiritual şi, ca o consecinţă a acestei credinţe, deseori ardeau trupul pe care-l considerau muritor.

Virginia Cartianu, în Urme celtice în spiritualitatea şi cultura românescă , p. 45, susţine că frăţia de cruce şi jurământul prin sânge ar fi transmis în tradiţiile româneşti de la celţi şi romani. Herodot însă, îl descrie pe larg că-l cunoşteau şi sciţii - Herodot, Istorii, IV, 70 : „Sciţii se leagă astfel prin jurământ; varsă vin într-o cupă mare de lut, îl amestecă cu sângele celor care fac jurământul – înţepându-se cu o sulă sau făcându-şi cu un cuţit o mică tăietură. Apoi, moaie în vas o sabie, săgeţi, o secure şi o suliţă. Îndeplinind toate acestea, rostesc o rugăciune lungă şi, la urmă, beau din cupă, atât cei care s-au legat prin jurământ, cât şi cei mai de vază dintre oamenii care îi însoţesc“. Concluzia care se impune este că acest jurământ este cunoscut de toate popoarele indo-europene şi, deci, această tradiţie a rămas în spiritualitatea românească de la geto-daci.

ÎN LOC DE CONCLUZII

Faptele consemnate de autorii antici greci sau romani demonstrează în primul rând faptul că acestea evidenţiază existenţa unei suprastructuri care atestă o structură economică a societăţii geto-dacice care nu a fost pusă în evidenţă suficient de lucrările de specialitate care au abordat problema de cele mai multe ori tangenţial, subliniind în foarte multe cazuri mai mult cunoştinţele rudimentare ale geto-dacilor, acordând o mare importanţă acţiunilor cu caracter civilizator al celţilor, grecilor, tracilor sud-dunăreni sau romanilor asupra culturii materiale şi spirituale a geto-dacilor. Aceasta pentru că nu s-a efectuat de către cei în cauză coroborarea între rezultatele obţinute în domenii înrudite, lingvistică, arheologie, istoriografie, astronomie istorică, antropologie şi etnologie.



Sanctuare patrulatere de andezit în Incinta Sacra la Sarmisegetusa

UNDE ESTE KOGAIONUL?

Prof.Maria Ciornei



Adrian Bucurescu plasează Muntele Sfânt al dacilor în Bucegi, acolo unde Sfinxul ar reprezenta Capul Magnificului.

Tainele istoriei le purtăm în noi. Numai atunci când ne vom apleca cu îngrijire asupra noastră, şi când vom asculta Cerul, atunci lacăte se vor deschide singure şi vom pătrunde acolo unde, de fapt, am stat dintotdeauna, dar de data aceasta cu mintea. Trăim într-o fabuloasă lume, înconjurați de miracole, dar, pentru că ne-am trezit cu ele, acestea au căpătat statut de „lucruri normale". Şi cel mai greu este să descoperi şi să înțelegi ceea ce este cel mai simplu, pentru că-ți este foarte aproape.

Or, pentru a înțelege şi a pătrunde esențele, este nevoie de distanțare; deci de puterea de a ne obiectiva.

MUNTELE SFÂNT AL DACILOR

Kogaionul râu şi, munte sfânt al geto-dacilor a incitat pe mulți cercetători, căci orice taină descifrată deschide zări spre multe şi mari înțelegeri.

Istoria este un lanț de fapte, de gânduri, în fapt, un lanț neîntrerupt de oameni, care, din frumosul Cerului şi al Pământului, au împrumutat şi prin aceasta s-au integrat Marelui Tot Absolut, condiție esențială a existenței.

În afara Cerului n-au putut exista nici daco-geții. Dumnezeul lor s-a numit Zalmocsis-Stăpânul Vieții şi al Morții. S-au născut creştini „avant la lettre", căci despre moralitatea lor şi înalta filozofie de viață – crezând într-un singur Mare Zeu şi în nemurire – au vorbit cu admirație mai toți marii oameni ai antichității. Şi istoria nu cară după ea aluviuni, ea poartă doar firul curat al apei curgătoare de la sine, făuritoare a albiei sale. Ce prestigiu vor fi avut daco-geții, din ramura pelasgilor, aşezați la N şi la S de Dunăre, de s-a ajuns ca înşişi împărații Romei să plătească dacilor lui Burebista, un tribut să nu le calce hotarele ori să aleagă dintre traci 42 de împărați, care au ținut în mâini frâiele lumii?

De bună seamă că, în toată lumea antică, organizarea statală nu putea fi desprinsă de religie. Şi daco-geții erau singurii din antichitate (cu excepția iudeilor, care apar în istorie mult mai târziu decât pelasgii-hiperboreeni-protodacii) care erau monoteişti şi credeau – cum am mai spus – în nemurire. Această credință le-a sporit puterea. Spiritul şi puterile lor fizice nu s-au risipit în slujirea puzderiilor de zei şi mai mari, şi mai mici, care le-ar fi măcinat forțele şi i-ar fi adus la decadență apoi, cum s-a întâmplat şi cu grecii şi cu romanii; sfârşind prin a plăti şi, în cele din urmă, prin a dispărea imperii.

Dintr-un asemenea loc, cum va fi fiind Kogaionul, daco-geții luau puteri şi pentru existența aspră, şi pentru a-şi apăra moşia. Erau temuți în luptă şi vestiți, pentru că cel care crede în nemurire nu consideră moartea decât un prag de trecere înspre înveşnicire.

Cele mai vechi atestări despre Kogaion – Muntele Sfânt, le găsim la Strabon, în Geografica VII, 3,5, care spune: "acest munte a fost recunoscut drept sacru şi tot astfel îl numesc geții. Numele lui – Kogaionon – era la fel cu numele rîului care curgea alături."

PĂRERI ŞI CONTROVERSE

În ceea ce priveşte localizarea acestuia, părerile cercetătorilor sunt împărțite:

Alexandru Borza plasează Kogaionul pe vârful Gugu din masivul Țarcu – Banat, unde descoperise şi o vastă peşteră.

Hadrian Daicoviciu pune problema existenței mai multor peşteri şi în Banat şi în Transilvania, dar care nu au nici o legătură cu Muntele Sfânt.

I.I.Rusu, Constantin Daicoviciu şi Hadrian Daicoviciu ca şi I.H. Crişan consideră că acest munte nu poate fi localizat în Banat. Acesta ar fi trebuit să fie în zona rezidențială a regilor daci.

Gostar îl vede plasat chiar în incinta sacră a Grădiştei Muncelului.

Radu Vulpe, în lucrarea „Deceneu, sfetnicul apropiat al lui Burebista, afirmă: „Nu ştim unde se află muntele

Kogaion pe care nu-l putem considera în legătură cu Deceneu", dar, cu toate acestea, îl asociază centrului rezidențial regal, Sarmisegetuza, de la Grădiştea Muncelului.

Adrian Bucurescu, în „Dacia secretă", spune că avem de-a face cu o semnificaţie aparte a acestui munte, KOG – A- Ion însemnând Capul Magnificului, fiind denumirea getică a Munţilor Bucegi, unde se află marele cap sculptat, cu tiara sacră, denumit Sfântul Românesc; râul sfânt este considerat de autor Ialomiţa, căreia geţii îi spuneau Naparis – Cerescul, Divinul, iar adăpostul marelui preot ar fi fost peştera Ialomicioara. Cele prezentate sunt informaţii pe orizontală, documente, dovezi materiale.

Herodot în „Istoriile" sale vorbeşte şi de Zalmocsis şi despre credinţa geţilor în nemurire şi despre obiceiul acestora de a trimite soli la Marele Zeu. De asemenea, aminteşte şi de faptul că Zalmocsis şi-a săpat o locuinţă subterană, unde a dispărut trei ani, revenind după acest timp.

Despre toate acestea şi alte informaţii prezentate de Herodot, autorul însuşi spune că le-a auzit de la grecii din sudul Dunării, până unde a ajuns în peregrinările sale. Dar el n-a călătorit niciodată în nordul Dunării. Deci cele auzite au fost filtrate de gândirea şi informaţiile grecilor politeişti, care nu concepeau că alţii – recte geţii – pot crede numai într-un singur Mare Zeu.

Orgolioşii greci nu acceptau posibila superioritate – indiferent în ce domeniu, dar mai ales în cel spiritual- a altor neamuri. De aceea în cele scrise de Herodot se împletesc idei, ca acelea absolut absurde – precum că Zalmocsis a fost sclavul lui Pitagora şi, că apoi s-a îmbogăţit, şi, instruit fiind, s-a întors la ai săi şi i-a civilizat şi apoi a dispărut în amintita peşteră din Muntele Sfânt.



Majoritatea istoricilor atribuie Grădiştei Muncelului centrul rezidenţial regal, găzduirea locaşului sfânt al dacilor .

Dar să-l ascultăm pe Herodot însuşi: „Acestea spun grecii că le-a făcut el (Zalmocsis). Cât despre mine această poveste a lui Zalmocsis şi locuinţa lui subterană, nici nu le pun la îndoială, nici nu le cred pe de-a-ntregul. Dar destul e atât cât s-a spus, fie că a existat un om cu numele Zalmocsis, fie că va fi fost o divinitate băştinaşă a geţilor." (Apud H. Daicovici „Dacii", Editura pentru literatură, 1969)

Avem în acest citat clar explicaţia poziţiei lui Herodot, care a auzit de la greci (nu de la geţi) această poveste; cuvântul „poveste" implică şi ideea de imaginaţie.

Putem trage o concluzie: această locuinţă subterană în Muntele Sfânt, putea fi şi amenajată, cum de altfel spune Herodot - că şi-a săpat o locuinţă subterană, nu numai decât pentru Zalmocsis - pentru că tot Herodot spune că Zalmocsis nu era numaidecât om, ci putea fi şi daimon, deci „spirit" în limba greacă.

GODEANU CEL MAI APROPIAT VÂRF DE SARMISEGETUSA

Credem că Muntele Sfânt al dacogeţilor trebuie localizat în zona Vârfului Godeanu, în relativă apropiere de zona rezidenţială, dar nu este exclus ca şi ceilalţi locuitori ai Daciei săşi fi amenajat asemenea lăcaşuri, care aveau rolul de a adăposti ritualurile efectuate de preoţi şi iniţiaţi în legătură cu cultul zalmocsian. Nu ne imaginăm că daco-geţii, care aveau o credinţă unitară, nu aveau şi lăcaşuri de cult mai peste tot şi prezentând coordonate asemănătoare celor din zona amintită – puteau fi şi în una din reşedinţele din zona Munteniei, a statului lui Burebista şi, de ce nu, şi în Munţii Bucegi, având ca locaş de desfăşurare a misterelor zalmocsiene- Peştera Ialomicioara.

Muntele Sfânt e legat de existenţa peşterilor şi pentru că acestea erau adăposturi naturale şi ofereau condiţii ideale desfăşurării tainelor legate de credinţa în Zalmocsis. De altfel, locuirea acestor peşteri trebuie pusă şi în legătură cu polistaii şi ktiştii, pustnici, despre ale căror calităţi morale excepţionale vorbeşte şi Iosephus Flavius în „Antichităţi iudaice". El asemăna pe geţi, esenienilor, prin înfrânarea şi filozofia lor de viaţă, credinţa în nemurire şi înţelepciune.

Şi despre toate aceste trăsături nobile vor fi auzit şi grecii, de la care s-a informat Herodot.

Se poate pune şi problema unei confuzii între slujitorii lui Zalmocsis, care trăiau în peşteri (vezi obiceiul isihasmului păstrat până în zilele noastre) şi Zalmocsis însuşi. Ion Vulpe, în volumul „Românii de dinainte de Cristos", localizează Olimpul dacilor în Retezat.

Victor Kernbach spune în „Universul mitic al românilor" că „nimeni nuşi asumă riscul unei localizări nesusţinute documentar – nici piscul Gugu din Retezat, nici Dealul Grădiştei de la Sarmisegetuza, nici enigmaticul Ceahlău, cu peşterile sale şi tradiţiile

sărbătorii muntelui, nu pot deveni ipoteze".

Autorul reduce funcția muntelui Kogaion la una arhetipală. Alți cercetători plasează Kogaionul în Delta Dunării, în Insula Albă – Leuke – devenită în colindele cele mai vechi „Mînăstirea Albă" din ostrovul mării.

Această ipoteză trebuie luată în considerare numai în măsura în care constituie jalon de delimitare mitică a spațiului sacru.

Aceste lucruri au în vedere unitatea spirituală a daco-geților, care constă nu în honeteismul - ci în monoteismul - religie răspândită şi cultivată în masă în timpul lui Burebista şi Deceneu.

Acest monoteism explică, printre altele, de ce dacii au primit „Vestea Cea Bună"; „Noua Ivățătură"- ;Evanghelia", atât de uşor. Li s-a potrivit ca o mănuşă, căci ei erau creştini înainte de Hristos.

Strabon aminteşte – cum am mai spus – că râul care curge la poalele Muntelui Sfânt Kogaionon – poartă acelaşi nume şi el este identificat de unii critici şi contemporani cu Sargeția - Streiul de astăzi. Râul a primit denumirea după numele celor ce s-au aşezat aici - adică sargeții considerați de Vasile Pârvan de origine iraniană, deşi cuvântul-sar-geții- poartă în sine denumirea populației, aşezate foarte aproape de Sarmisegetuza

Streiul, Sargeția de altădată, are ca afluent important un râu care se numeşte Râul Mare, care izvorăşte din Vârful Godeanu, trecând şi prin Vârful Gugu. In timpul sărbătorilor ritualice, ținând de misterele zalmocsiene, credem că marii preoți oficiau în fața -mulțimilor, în Vârful Godeanu, loc sacru, implicând şi pelerinaje periodice la Muntele Sfânt, în zile anume consacrate serbărilor religioase de mare anvergură, la care participa masa populației, dar ritualurile de inițiere ale ucenicilor Marelui Preot se făceau departe de ochii mulțimilor, la adăpostul peşterilor din Vârful Gugu,despre care şi locuitorii de azi, de la poalele lor, vorbesc că sunt „misterioase" şi că acolo se află comorile preoților daci (Formula AS-14-21 iunie 2004, articolul,„Lupul singuratic", de Horia Țurcanu.

Tot Horia Țurcanu într-un articol, publicat în aceeaşi revistă", în care vorbeşte de superstițiile şi obiceiurile legate de cultul morților în satul Măru de pe valea Bistrei, înconjurat, pe de o parte de Munții Țarcului şi pe de alta de Munții Gugu, remarcă credințe şi ritualuri precreştine dacice ce s-au păstrat neschimbate, de mii de ani şi faptul că locuitorii de azi ai acestor locuri au conştiința că înaintaşii lor sunt dacii. Şi-apoi să nu uităm că ne aflăm la doi paşi de un munte ce se cheamă Scorilo, de o peşteră de sub Muntele Gugu, ce se numeşte Zalmocsis, că foarte aproape se află Sarmisegetuza din Munții Orăştiei, centrul spiritual al dacilor."

Râul amintit mai sus, ce trece şi prin Vârful Gugu, este intitulat **„Mare"** după părerea noastră, nu pentru că ar avea un debit mare, e un râuşor, afluent şi el al unui râu, al Streiului, ci pentru că în conştiința contemporanilor şi a urmaşilor, a getodacilor, acesta izvora din Muntele Sfânt. Adjectivul **„mare"** devine în acest caz sinonim cu **„foarte important"**, cu, **„sacru"**. Cum de s-a ajuns de la denumirea de **„sfânt"** la cea de **„mare"**, ne dăm seama privind înapoi în istorie. Peste daco-geți au venit romanii şi apoi alte neamuri.

Populația daco-getă s-a retras în adâncurile munților, s-a strămutat din locurile din imediata apropiere a fostei capitale a lor, Sarmisegetuza, dar a păstrat în memoria colectivă, chiar şi după multe generații, ideea de râu foarte important.

Adevăratul sens al cuvântului **„mare"**, cel originar, s-a pierdut şi el pentru că populația rămasă, mai ales după retragerea romană, n-a mai avut posibilitatea să trăiască într-un stat organizat, să săvârşească ritualurile vechilor mistere zalmocsiene, pe locurile sacre de altădată.

S-a trecut la viața organizată după legile gentilice. În locurile ascunse din Munții Godeanu, din Vârful Gugu vor fi rămas isihaştii, despre care am mai pomenit, pentru un timp, dar care n-au avut forța să mențină vii şi nealterate toate aceste ritualuri, fiind izolați de marea masă a geto-dacilor.

Acesta este, după părerea noastră „Râul Sfânt", şi pentru că el trece şi prin Sarmisegetuza şi se întâlneşte cu Streiul (Sargeția) dincolo de fosta capitală,în zona Hațegului.. Vârful Gugu – unde există şi o peşteră numită Zalmocsis - este locul ce ține de Muntel Sfânt – Kogaionul – unde preoții, marii inițiați, practicau marile mistere ale religiei zalmocsiene, la care nu aveau acces decât inițiații şi ucenicii aleşi după criterii foarte stricte, care trebuiau să devină, la rându-le. Mari Preoți, ce se aflau în directă comunicare cu Zalmocsis.

Rămâne să dovedim că Muntele Sfânt, Kogaionul este muntele din apropierea Sarmisegetusei şi că din el izvorăşte Râul Sfânt.

I.I. Russu în opera „Religia getodacilor; zei, credințe, practici religioase", consideră că denumirea de „Kogaion" este străină „nici pe departe daco-getică". Cu adevărat cuvântul „Kogaionon" cu terminația evidentă, ne duce mai degrabă la limba greacă. Chiar Vasile Pârvan, când vorbeşte despre Herodot spune că grecii „au o înclinație de a reconstitui formele". Râul Argesis, aşa cum arată Nicolae Densuşianu în opera „Dacia preistorică", ia forma „Ordessos".

Şi iată că vine şi părerea generali-

zatoare, care ne pică atât de bine, din partea lui Victor Kernbach. În „Universul mitic al românilor“ spune: „se ştie că grecii nu transcriau niciodată numele străine; atunci când nu le traduceau sau mai curent, nu le identificau, mergând până la dizolvarea totală a numelui originar; poate fi aşadar o pronunţie pornită din incapacitatea fonologică a grecilor de a „auzi“ şi alte limbi.

La vreme de restrişte se vor fi rugat dacii în Muntele Sfânt şi vor fi găsit, ca cel mai bun loc de ascuns comoara lor, tot în locurile sfinte, apărătoare ale averilor lor, în apa Sargeţiei.. Muntele Sfânt în viziunea noastră este *Muntele Godeanu*.

ETIMOLOGIA KOGAIONULUI

Cuvântul „*Kogaionon*“ – cu siguranţă are terminaţia greacă, deci trebuie să acceptăm, prin analogie, o terminaţie dacă, pelasgă în fond, conform atestatului „*Decebalus*“ – vezi Hadrian Daicoviciu „Dacii“-care vorbeşte despre inscripţia de pe un vas dacic „*Decebalus per Scorilo*“.

Rezultă deci forma „*Kogaianus*“. Căderea terminaţiilor finale deci şi a lui **„s“** este un fenomen general, în trecerea spre noua limbă, daco-română, rezultă forma „*Kogaianu*“; **„g“** a devenit **„d“** , într-un grai în care se impune vorbirea într-un ritm firesc, care şterge deosebirea de pronunţie între aceste sunete.

Ca urmare, s-a ajuns la forma „*Kodaianu*“. Are loc metateza **„i-*a*“** şi ca urmare apare forma „*Kodianu*“; menţionăm că forma aceasta cu inversarea locurilor **„a“** cu **„i“**, putea exista chiar în forma originară, căci în limba greacă diftongul **„ai“** se citeşte **„e“.**

Trecând peste această paranteză, mergem mai departe şi, având în vedere o lege general valabilă pentru toate limbile, şi anume aceea a comodităţii în vorbire, „*Kodianu*” devine „*Godianu*” – respectiv „*Godeanu*”.

Deci, pentru edificare:

Kogaionon – Kogaianus – Kogaianu – Kodaianu – Kodianu – Godianu – Godeanu.

Vârful Gugu era locul sacru din apropierea Munţilor Sacri, Godeanu, în care se săvârşeau misterele zalmocsiene, de iniţiere, transmise oral din generaţie în generaţie.

Încercăm să aducem argumente pentru aceasta. Nicolae Densuşianu, în „Dacia preistorică” spune: „În acelaşi masiv (e vorba de Retezat) în partea de sud-vest se află muntele numit Gugu, care în cazul de faţă prezintă un deosebit interes. În jurul acestui munte, trăieşte o populaţiune de păstori din cele mai îndepărtate vremuri, oameni robuşti, bărbaţi şi femei de statură înaltă, adeseori uimitoare, cu port şi cu tradiţii deseori uimitoare. Ei sunt guganii: trăiesc încă din vremuri străvechi în munţii din judeţul Gorj şi Mehedinţi. Au cătune proprii, duc un trai izolat mai mult de trib, ca şi când s-ar considera mai vechi, mai de neam şi cu alt trecut istoric decât ceilalţi locuitori ai acestei ţări. Tradiţiunile populare spun că ei îşi au originile din *Ţara Gugănească*, care se află pe munte”(pag.718).

Numele de **„*Gugan*”** era cunoscut încă din antichitate, de anticii greci. O localitate în care s-au luptat giganţii cu zeii se numea ***Gigonus*** (vezi Stephanus Byzantinus (Ed. Bexelius 1688).

Hercules – ale cărui legende sub numele de Iorgovan sunt legate de Munţii Mehedinţi, mai are la egipteni şi epitetul de *Gigon* (Hesychius).

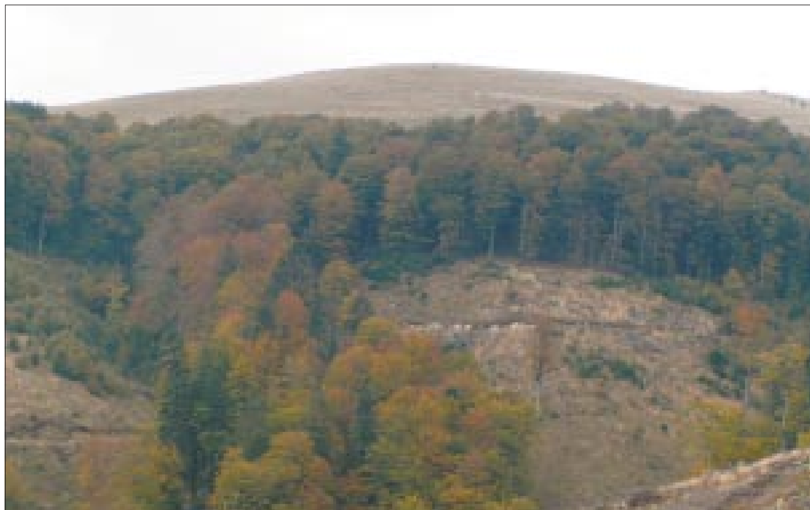
În tradiţiile româneşti este numit „fecior de mocan” (Teodorescu – Poezii populare).

Tabula Peutingeriană menţionează o localitate a Daciei vechi situată pe drumul dintre Ad Mediam (Mehadia) şi Tiusiscol (Caransebeş) şi anume ***Goganis***, adică ***Gogani***.

Strabon spune că ligurii, emigranţi din Carpaţi, locuiau în Italia pe un teren stâncos şi aveau nişte catâri numiţi *gugăneşti*, sau de munte.

Numele de *gugani* ne duce cu gândul la Muntele Sfânt.

Guganii – Koganii – ***Kogaionii*** *sunt locuitorii Kogaionului sau ai Godeanului, aşadar – „gogaianus“ a devenit, „goganus“, şi, în cele din urmă, „guganu“,vezi mai sus evo-*



Cea mai înaltă culme din apropierea Sarmisegetusei, Godeanu îşi cere parcă dreptul de a fi locul pe care urcau paşii dacilor pentru a fi mai aproape de zeii nemuritori.

luţia de la cuvântul Kogaionon, la Godeanu. Încercăm să fim mai convingători prin metoda verificării, ca în matematică.

Dacă mai sus am arătat cum s-a ajuns la termenul „*guganu*" de la cuvântul „Kogaionon" vom încerca să arătăm că numele lor ne arată că provine de la oronimul ***Godeanu*:-godianus God-Ianus** – **godianu** (pierderea terminaţiei „s" e un fenomen general în evoluţia de la limba pelasgă, la limba română)-sunetele „-i" şi „a" se pronunţă gogianu, ce se întâlneşte şi astăzi în unele regiuni ale ţării,-sunetele „de" şi „di" devin „ge" respectiv „gi" (In Banat se spune într-un cântec popular„Dragu mi-e, mândro, ge(-de) noi", existând, în paralel, în zone mai apropiate sau mai îndepărtate de Muntele Godeanu, pronunţia- goganu-de aici rezultând –guganu.

Faptul că aceştia sunt amintiţi încă din antichitate, în diferite colţuri ale lumii, dovedeşte străvechimea şi continuitatea pelasgilor –daco-români pe aceste locuri şi, mai mult, demonstrează originea pelasgă a limbii daco-romåne şi extraordinara răspândire a populaţiei pelasge, care se identifică cu limba protodacă, sau limba latină vulgata. în perioada preantică şi antică.

Vârful *Gugu* a luat numele locuitorilor din jurul său, „*kogoianii*" - „*guganii*", „*gogianii*", „*godianii*". trăitori în Muntele Sfânt- *Kogaionus – Godeanu*. Oronimul *Gugu* este-cum se vede mai sus- o evoluţia fonetică a *cuvântulu „Godeanu"*.

Cuvântul *Godeanu*(s) are în rădăcină şi cuvântul *„God" = „sfânt" – „curat" şi Ianus" = Dumnezeu, deci Ianu*s la romani (la pelasgi) de fapt, însemnând „Cel cu două feţe, adică Stăpânul Vieţii şi al Morţii". E vorba deci de muntele în care se preamăreşte Ianus – Dumnezeu cel Sfânt – Zalmocsis, *La români, legendele vorbesc de Iovan Iogovan care este neam herculean, de gugani, şi miturile spun că Hercule a fost pelasg.*

Există aceeaşi rădăcină în cuvintele: *Iovanus – Ioanus – Ianus*- (ultimul, ca de altfel şi celelalte două) e un cuvânt de origine pelasgă, nu latină, deci însemnând *„cel ce-l slujeşte pe Ianus, pe Dumnezeu, pe Zalmocsis"*.

Că Muntele Godeanu este Muntele Sfânt ne-o confirmă şi un antroponim, şi anume Tănăsucă Mocodeanu. Acesta era cântăreţ de biserică, care l-a învăţat pe Coşbuc să citească, la 5 ani (vol. Fire de tort – prefaţă de Mircea Tomuş – Edit. pentru literatură, 1968).

Cuvântul este alcătuit din **„mo"** şi **„gudeanu"**; -**„mo"** fiind rădăcina cuvântului „mocsus" adică **„moş, strămoş"**; iar **„gudeanu"** înseamnă **„sfânt"** (cel cu vârful în cer, în limba pelasgă),recunoscut şi azi în germanicul , **„God-Got"**.

Am demonstrat aceasta când am arătat care este evoluţia fonetică de la **Kogaionon**– deci **Muntele Sfânt** – la forma de **Godeanu**, care înseamnă acelaşi lucru.

Tanasucus este acela care „ştie rugăciuni de mic", „este în legătură cu cele sfinte" - vezi şi frecvenţa antroponimului în secolele trecute. Acesta se întâlneşte la greci, preluat din limba pelasgă. Şi există până azi şi în limba română sub forma de **Tănase** sau **Atanase**, prin influenţa calendarului creştin, de mai târziu. Asocierea dintre cele două nume nu ni se pare întâmplătoare ,având în vedere sensul acestora.

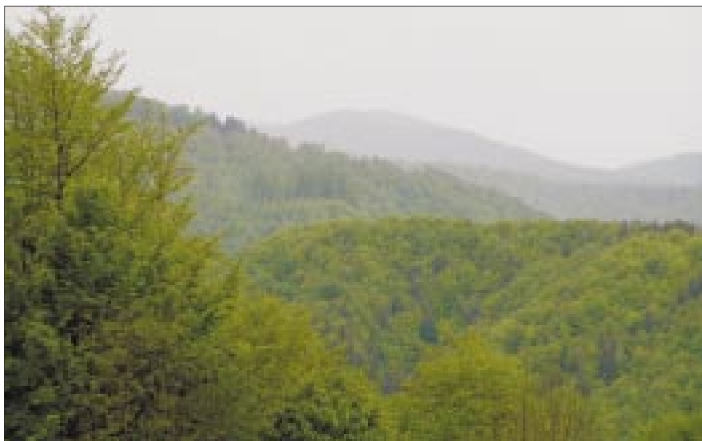
Termenul **Mocodean** (Mogodean) – poate fi interpretat în funcţie şi de componentele ce alcătuiesc cuvântul, adică: **„mocsus"** = „moşi, strămoşi", „cei bătrâni" şi, prin extindere de sens, ajunge să însemne „cel ce ascultă de părinţi, depozitari ai experienţei înaintaşilor şi **godeanu**, adică „cel care respectă datinile sfinte", deci respectă credinţa moşilor.

Iată deci Godeanu – se confirmă a însemna "Muntele Sfânt", muntele care reprezintă sacrul.

Vremea a vremuit, popoare şi imperii s-au topit, strivite în neant, sau de propriile orgolii, numai neamul semeţilor daci şi-a legat Pământul de Cerul de deasupra, prin Kogaionul – Muntele Sfânt, al cărui vârf atinge lumea Spiritului, simbolul forţei existenţiale şi a continuităţii celor veniţi din veşnicie şi meniţi a fi veşnici.

Cu privirea în adâncurile timpului şi cu inima sfinţită de sfinţenia lor, a strămoşilor, pătrundem, cu recunoştinţă, datorită Harului Divin, în lumea miraculoasă a celor care n-au dispărut niciodată, căci ei sunt în noi şi vor trăi veşnic în copiii ce se vor naşte.

•



Vârful Gugu o altă posibilă locaţie pentru Muntele Sfânt al Dacilor

O CRONICĂ A POPORULUI DAC PE PLĂCUȚE DE PLUMB

Despre originea şi istoria plăcuțelor de plumb se ştiu prea puține lucruri. În cel mai bun caz există controverse susținute de diferiți istorici care le-au dat atenție de-a lungul timpului. Până la aflarea adevărului legat de aceste plăcuțe, traducerea, interpretarea sau tălmăcirea lor este un lucru care interesează mai mult. În premieră inginerul Dan Romalo, după o muncă asiduă de zeci de ani, publică un volum intitulat Cronică Apocrifă pe plăci de plumb, apărut la editura Arvin Press în 2003, volum în care prezintă traducerea plăcuțelor odată cu clasificarea acestora. În luna mai 2004, la Academia Română, drd. Aurora Petan susține o comunicare publică în care face o istorie a plăcuțelor, anunțând începerea unui studiu sistematic aplecat asupra acestora. La congresul de dacologie din luna iunie, reputatul lingvist Adrian Bucurescu, autor printre altele a volumelor „Dacia Secretă“ şi „Dacia Magică“ prezintă în plenul lucrărilor traducerea a două dintre aceste plăcuțe. Continuând cu consecvență, în acest număr Dacia Magazin publică traducerile altor două plăcuțelor care la ora actuală există şi sunt făcute public.

DACIA MAGAZIN

TĂBLIȚELE DE PLUMB DE LA SINAIA

Adrian Bucurescu

ILUMINAREA LUI BOEROVISTO

BOYREVYSETO DIO HYO USIA VA STARNO PA ZYCEO ZOTIA SE SISTA DYO. SOTRA RYOMYONUS O DIO GETA CIRA VISICA SO ROGHIAO.

Traducere:

Boerovisto pe Zeul Sfânt L-a văzut în stele, cu zece domni şi şase doamne. Ceata celor Luminați la Zeul Vitejilor a cerut ca Pisica să-i conducă.

Lexic:

BOYRE-VYSETO - Boerovisto; „Nobilul Conducător“. Cf.rom. **boier**; **vizitiu.**

DIO – „(pe) zeul“ cf. lat. **deus** „zeu; divinitate“.

HYO – „sfânt“. Cf. alb. **hyj** „zeu; zeitate“.

USIA – „(l-a) văzut“. Cf. alb. **sy** „ochi“.

VA – „în“.

STARNO – „stele“. Cf. germ. **Stern** „stea“.

PA – „cu“. Cf. rom. **pe**.

ZYCEO – „zece“.

ZOTIA – „domni“. Cf. alb. **zot** „stăpân; domn; Dumnezeu“.

SE – „şi“.

SISTA – „şase“. Cf. rus, şesti „şase“.

DYO – „doamne“. Vezi DIO!

SOTRA – „ceata“. Cf. rom. şatră.

RYOMYONUS – „celor Luminați“. Cf. rom. **român; romaniță; rumen; lumină**.

O – „la“.

DIO – „zeul“.

GETA – „vitejilor; geților“.

CIRA - „a cerut“.

VISICA – „(ca) pisica“.

SO ROGHIAO – „să conducă“. Cf. rom. **surugiu**.

Pisica sau Lynxul erau supranume ale lui Boerovisto, care apar şi ca ilustrații.



DECEBAL, DIEGIS ŞI FUSCUS

DACIBALO DIY CERED CEACHE FUSCO SE RUTO, DACIBALO SIO ROME TO SO DIE DACEA OSO PACEO. DIEGI CEHOY CAPO RUMUNOS OCO ANOS CAROTU TASO DACEO TRESET.

Traducere:

Decebal i-a cerut molâului Fuscus să se întoarcă. Decebal a făcut Roma ca să-i dea Daciei sale pace. Diegis a întâlnit căpetenia romanilor peste un an, într-un oraş din partea dacilor din Dobrogea.

Lexic:

DACIBALO – Decebal.

DIY – „i-a; îi". Cf. alb. **i tij** „lui; său".

CERED – „cerut".

CEACHE – „molâu; neîndemânatic; împiedicat". Cf. alb. **cekët** „superficial"; rom. **ceacâr**.

FUSCO – Fuscus.

SE – „(să) se".

RUTO – „a (se) întoarce; a pleca". Cf. rom. **roată**; **a (se) roti**.

SIO – „făcu". Cf. alb. **sajoj** „a crea; a realiza".

ROME – Roma.

TO SO – „ca să".

DIE – „a da; deie".

DACEA – Daciei.

OSO – „sale". Cf. rom. **îşi**.

PACEO – „pace".

DIEGI – Diegio; Diegis – fiul cel mare al lui Decebal şi fratele lui Vezino – Vezinas.

CEHOY – „a întâlni". Cf. alb. **çik** „a (se) întâlni".

CAPO - „căpetenie; cap".

RUMUNOS – romanilor.

OCO - „peste". Cf. rom. **oca**.

ANOS – „(un) an".

CAROTU – „(într-un) oraş". Cf. slav. **gorod** „oraş"; rom. **curte**; **gard**.

TASO – „(din) partea". Cf. alb. **thyesë** „fracţie"

DACEO – „dacilor; Daciei".

TRESET – „(din) Dobrogea".

Observaţii:

Scythia Minor, actuala Dobroge, era numită „**Trei Cetăţi; Trei Păstori; Trei Regi**". De aici au venit cu daruri, la Gemenii Divini, la NETIN-DAVA, cei trei crai de la Răsărit. NETIN-DAVA „**Cetatea Naşterii**" este situată de Ptolomaeus în stânga râului Ialomiţa, în Bărăgan.

EXTENSII MOTIVAȚIONALE PENTRU CONSTRUCȚIILE CIVILE ȘI MILITARE DACICE GENERATOARE DE IMPACT INTEGRATOR ASUPRA CIVILIZAȚIEI EUROPENE

Dr. IOAN GÂF-DEAC
Drd. SORIN PAVAL

I. Aspecte generale. Probleme de metodă

Pe teritoriul Daciei s-a manifestat *preistoria* ca o continuare a istoriei naturale, în situația în care cea mai semnificativă parte a lumii se caracterizeză ca fiind preistorică până la începutul erei precreştine.

Protoistoria (*Graham Clark, 1954*) sau „a doua preistorie" se referă în cazul Daciei la intervalul trăit de populațiile din spațiul carpato-dunărean *„după ce istoria a început"*.

Civilizația dacică își începe la finalul protoistoriei derularea fără sfârşit în istoria neîngrădită a existenței neamului românesc. În fapt, privirea de astăzi asupra civilizației dacice se datorează „protejării" memorialiste a acesteia de către celelalte fapte istorice în traiectoria existențială a poporului român.

Fără civilizația dacică istoria următoare a neamului românesc nu ar fi fost posibilă.

Examinarea multidimensională a civilizației dacice trebuie legată de cerința de a accede spre „*continuul istoric*" aplicat pe sistemul de referință structurat multi-valent.

Înfățişarea fizică a dacilor, modul de trăi, îmbrăcămintea, acțiunile casnice, rituale, economice, sociale şi de război – toate acestea sunt conectate în ecuația existențială generală a dacilor de parametrii constanți, obiectivi, în care s-a manifestat civilizația dacică: geografia locurilor, anotimpurile, fertilitatea solurilor, biodiversitatea la vremurile respective, construcțiile civile şi militare.

La început de secol XXI, în opinia autorilor, se pot înfăţişa următoarele aliniamente metodice pentru validarea existenței şi operaționalității civilizației dacice:

- civilizația dacică a existat;
- civilizația dacică este cuprinsă în memoria istorică a neamului, fiind înregistrată distinct;
- civilizația dacică a generat complementaritatea faptelor în succesiune pe traiectoria existențială următoare a neamului românesc;
- civilizația dacică este protejată şi legitimată ca existență particulară, în sine, de faptele istorice următoare ale poporului român;
- civilizația dacică este real – contributivă la civilizația antică a lumii, devenind element constitutiv fundamental al naşterii şi evoluției civilizației mondiale;
- civilizația dacică a asigurat continuitatea civilizației umane;
- teritoriul antic mondial nu a fost caracterizat de uniformitatea prezenței sau de densități echipotențiale de civilizații. În acest context, civilizația dacică se află structural în poziții de importanță superioară, de excepțională relevanță pentru evoluția socială a omului pe planetă în comparație cu multe alte civilizații ale vremii.

Istoria neamului românesc are un „*hipertext"* amplasat pe adâncimi mult mai mari decât istoria multor alte neamuri.

Pe această adâncime dacică, istoria umanității a avut ocazia să se manifeste plenar şi ca atare, dacă astazi lumea „există aşa cum există" într-o măsură semnificativă, reală, alături de alte mari civilizații ale lumii (romană, latină, greacă, persană, ş.a.), civilizația dacică şi-a adus contribuția sa recunoscută.

II. Comparații între configurațiile tehnice ale construcțiilor dacice şi cele ale construcțiilor din marile civilizații antice ale lumii

1. Aspecte evolutive

Cercetările arheologice evidențiază că populațiile dacice au folosit încă din *paleolitic* (ca extensie temporală) locuințe specifice anotimpurilor.

În *mezolitic* colectivitățile umane dintr-o anumită zonă îşi restrâng aria de mişcare, prelungindu-şi durata de locuire în zone favorabile.

Neoliticul sau „era nouă a pietrei" arată existența unor aşezări chiar mai timpurii decât la alții în România (Padina, Divostin şi Grivac) şi cu semnificații mai accentuate în Cuina Turcului, Ceahlău, Cârcea-Viaduct (Dolj).

În *neoliticul final dacic* se configurează arii protejate din piatră, fără liant la habitatele semnalate la Grumelnița, Boian, Căscioarele, Hăbăşeşti – Cucuteni.

În epoca *bronzului*, în Dacia, majoritatea aşezărilor erau mici cătune agricole.

Epoca *fierului* marchează apariţia aşezărilor fortificate cu rol de cetăţi permanente şi refugiu (Cotnari, Sarmisegetuza Regia, Costeşti, Blidaru).

Preistoria se încheie odata cu începerea stratificării sociale, apariţia panteonului, a scrierii, a vieţii politice cuantificată prin formule statale incipiente.

2. Descrierea elementelor de natură constructivă şi particularităţi conceptuale în civilizaţia dacică

Dacă realizarea lucrărilor de fortificaţii şi în special a zidurilor de piatră umplute cu pământ, bolovani de râu şi legate transversal cu lemn, sunt definite deja drept stil „*murus – dacicus*“, în realizarea lucrărilor de construcţii civile nu sunt încă definite pregnant particularităţile construcţiilor geto-dacice.

Plecând de la rezultatele cercetarilor arheologice se constată că existau deja, încă din perioada de început a culturii geto-dacice, criterii care au condus la alegerea amplasamentelor pentru cetăţi fortificate, pentru zonele sacre, pentru ceea ce însemnau aşezările sau cartierele civile.

Condiţiile climaterice proprii au impus realizarea unor construcţii civile cu destinaţia locuinţe, ateliere, dar şi a unor cazărmi, folosind preponderent materiale locale cu mare rezistivitate termică astfel încât să se realizeze un confort termic acceptabil.

Chiar dacă dovezile arheologice se rezumă de regulă la partea de infrastructură a acestor construcţii, trecerea timpului peste construcţiile de lemn ducând la degradarea şi dispariţia celor mai multe dintre ele, au rămas suficiente dovezi care să conducă la concluzii logice şi inginereşti privind atât secţiunile cel mai des întâlnite cât şi detaliile de realizare a acestora.

III. Influenţa factorilor geografici, geomorfologici şi ocupaţionali asupra construcţiilor din civilizaţia dacică

Atât Transilvania, Muntenia, Dobrogea cât şi Moldova cu Bucovina şi Basarabia se înscriu complementar într-o geografie în care zonalitatea nu este afectată obiectiv de bariere insurmontabile.

Aşa-zisă barieră a Munţilor Carpaţi a fost depăşită de formaţiunile dacice, nu în postura de aventură pentru căutare întru cunoaştere, întru curiozitate, ci în baza legii comportamentale umane de a depune efort pentru satisfacerea nevoilor existenţiale derivate din însăşi condiţia general-umană.

O primă constatare, prelucrând statistic aşezămintele dacice identificate arheologic este că amplasamentul acestora nu este fundamental influenţat restrictiv de configuraţia geografică şi geomorfologică a spaţiului carpato-dunărean. De aici rezultă teza potrivit căreia întregul areal carpato-dunarean s-a aflat sub incidenţa civilizaţiei dacice.

Dacă în plan comparativ teoretic, în zona menţionată ar fi existat deşert, ţinut veşnic îngheţat, o mare sau un ocean, înălţimi stâncoase insurmontabile ş.a., atunci ar fi fost posibilă apariţia fenomenului restrictiv de „concentrare“ a amplasamentelor colectivităţilor dace.

Este absolut certă concluzia că situaţia geografică şi geomorfologică în spaţiul carpato-dunărean nu s-a schimbat fundamental în aceşti ultimi 2500 de ani de istorie a poporului român. Este de subliniat faptul că atractivitaţile amplasamentelor colectivităţilor dacice şi manifestarea civilizaţiei dacice sunt similare cu gradul de atractivitate a ceea ce astăzi la început de secol XXI se manifestă pe pământurile României.

În acelaşi context se menţionează o **a doua concluzie,** referitoare la faptul că în zona carpato-dunăreană s-au manifestat şi alţi parametrii condiţionali pentru existenţa şi operaţionalitatea colectivităţilor şi civilizaţiei dacice precum:

a) existenţa obiectivă a zilei şi a nopţii.

Acţiunile şi comportamentul uman dacic s-au conformat acestui element natural obiectiv şi ca atare nevoia de „a fi treaz“ şi „de a dormi“ au generat cerinţe de construcţie şi încurajări sociale, de protecţie şi autoprotecţie, care au condus la apariţia „locuinţelor dacice“ cu arhitectură şi caracteristici tehnico-edilitare proprii.

b) existenţa obiectivă a anotimpurilor.

Spaţiului carpato-dunărean îi este hărăzită prezenţa a patru anotimpuri distincte.

Iernile reci, verile calduroase, iar primăverile şi toamnele calme au reprezentat factori de temperare a dislocărilor colectivităţilor dacice din ariile în care ele s-au stabilit pentru existenţă şi funcţionare.

O caracteristică importantă a zonei carpato-dunărene o reprezintă *înalţimea relativ redusă a clădirilor dacice*. Pe de-o parte, arhitectura dacică rezolvă în context concentrarea familială într-un spaţiu lucrativ larg, iar pe de alta parte, înălţimea redusă (mai degrabă medie) a locuinţelor este în concordanţă cu cerinţa de-a fi evitată expunerea la vânturile iernilor sau la troieniri în zăpezi care s-ar fi oprit şi acumulat în clădirile înalte devenite paravane conjuncturale.

c) existenţa apelor.

Cursurile de apă – indeosebi cele stabile şi lacurile de munte sau cîmpie în spaţiul carpato-dunărean au favorizat amplasamente de colectivităţi dacice a căror dăinuire este confirmată.

Dacii nu sunt navigatori prin excelență așa cum au fost în termeni comparabili grecii și fenicienii, nici căutători de ape și oaze precum locuitorii din civilizațiile arabe în deșerturi și nici căutători exclusiviști de câmpie precum hunii.

În context, *dacii s-au manifestat într-un sistem referențial echilibrat, multidimensional care a oferit premizele dezvoltării cvasi-constante și originale a propriei civilizații.*

Pe teritoriul dacic nu au fost necesare construcții precum zidul chinezesc, piramidele, marile temple sau arene ca în cazul civilizațiilor chineze, egiptene, romane și grecești.

Arenele naturale, oferta obiectivă polivalentă a mediului în care s-a manifestat civilizația dacică, fertilitatea solului și toate celelalte elemente de sistem controlate nu au justificat excesele acționale.

Trebuie recunoscut că în istoria antică, marile construcții au fost catalogate drept „minuni“ și „mândrii“ ale colectivităților respective, dar îndoielnice ca utilitate.

Înțelepciunea emanată din civilizația dacică este mai degrabă lipsită de extreme, fără angajament în inutilitate.

IV. Influențele exterioare civilizației dacice asupra edificării propriului sistem civilizator

Nu este posibilă menținerea tezei potrivit căreia civilizația dacică s-ar fi manifestat antarhizat.

Circulația, autodislocările, avansul spre zonele convențional favorabile pentru așezare pe areale scurte arată tangențe cu alte civilizații vecine.

Spre deosebire de alte seminții, populația dacică a manifestat dinamism pe teritoriile cvasi-permanente locuite de structurile sale demografice.

Dimensiunea dinamismului mișcării colectivităților dacice relevă proporționalitatea fizică și conceptuală asteptată.

În acest sens, este util de subliniat că influențele exterioare în preistorie și protoistorie au fost semnificativ mai reduse decât în perioada post-preistorică.

V. Specificitatea contributivă a civilizației dacice la civilizația europeană și mondială

a) Reiterarea probabilistică avansată a elementelor și evenimentelor creative dacice

F_G = factori geografici

F_{GM} = factori geomorfologici

$\mathbf{D}_G$ = diferențieri geografice

$\mathbf{D}_{Gm}$ = diferențieri geomorfologice

$$F_G * F_{GM} \; ? \; I_G^{(Gm)} (\Delta_G \; ? \; 0; \Delta_{Gm} \; ? \; \xi = 0) = MAX\,(1)$$

în care $I_G^{(Gm)}$ reprezintă influența conjugată de tip geografic si geomorfologic asupra civilizației dacice.

D_M = dinamismul mișcării colectivităților dacice

C_C = concentrarea colectivităților dacice în așezări

$$\begin{rcases} \begin{cases} D_M \rightarrow mediu \\ C_C \rightarrow mediu/\max \end{cases} \end{rcases} \rightarrow I_M^{(C)} = MEDIU(1)$$

Z = ziua, N=noaptea; $[C_{on}^{l}]_N^Z$ = configurația locuințelor în funcție de noapte și zi

$$[C_{on}^{l}]_N^Z = I_Z * I_N \rightarrow MEDIU(2)$$

V = vara, PV = primăvara; ${}_V^{PV}[C_{on}^{l}]_N^T$ = configurația locuințelor funcție de anotimpuri

T = toamna

In = iarna

$${}_V^{PV}[C_{an}^{l}]_N^T = V * PV * T * In \; ? \; MAX\,(2)$$

Ac = ape curgătoare, Al = ape lacustre, MN = Marea Neagră; ${}_{Ac}^{Al}[C_{on}^{l}]^{MN}$ = configurația locuințelor funcție de ape

$${}_{Ac}^{Al}[C_{on}^{l}]^{MN} = Ac * Al * MN \; ? \; MIN\,(1)$$

I_{ext}^{P} = influențe exterioare preistorice

I_{ext}^{P+P} = influențe exterioare protoistorice

I_{ext}^{P+P+P} = influențe exterioare post-protoistorice

${}_P^{P+P}[C_{on}^{l}]^{P+P+P}$ = configurația locuințelor funcție de influențele exterioare civilizației dacice

$${}_P^{P+P}[C_{on}^{l}]^{P+P+P} = [I_{ext}^{P} \; ? \; \min] * [I_{ext}^{P+P} \; ? \; \min] *$$

$$* [I_{ext}^{P+P+P} \; ? \; med] \; ? \; MED(MIN)$$

Pentru cele 6 tipuri de influențe se alocă 6 niveluri de probabilitate de apariție $P_1, P_2, ..., P_6$.

Probabilitatea configurării originale a civilizației dacice (P_{co}^{cd}) iterînd și reiterînd influențele cert identificate este:

$$[P_{co}^{cd}] = \sum_{i=1}^{6} Pi$$

în care se înregistrează 2 poziții de MAX; 2 poziții de MED; 1 poziție de MIN si 1 poziție MED(MIN).

$$2\ MAX \cup 2\ MED \cup 1\ MIN \cup 1\ MED(MIN) \; ? \; \Delta_{MED}$$

Concluzia principală a modelului probabilistic a elementelor şi evenimentelor creative dacice iterate şi reiterate în prezenta lucrare este că civilizaţia dacică se înscrie în planul superior de specificitate contributivă la civilizaţia mondială.

b) Indicii de înălţime pozitivă şi negativă în construcţiile civile şi militare dacice

Din colectarea datelor referitoare la înălţimile construcţiilor antice identificate arheologic rezultă că atât deasupra solului (înălţimi pozitive) cât şi sub cota solului (înălţimi negative), *indicele compus dacian* (I_D) este cel mai redus în termeni comparabil cu cei din civilizaţiile vecine sau civilizaţiile cele mai semnificative de pe planetă.

$$I_D < I_G < I_C \approx I_R < I_E$$

în condiţiile temporale de succesiune a fazelor istorice.

$$F_P\ ?\quad F_{PP}\ ?\quad F_{apm}\ ?\quad F_{pa}$$

Comparaţiile de mai sus sunt în valori absolute.

În termeni relativi, indicii de înălţimi pozitive şi respectiv negative pentru diferitele civilizaţii examinate, ating următoarele niveluri:

$$I_{D;G;C;R;E} = MAX\ (F_{PP} * F_{apm}) = Min\ (F_P * F_{pa})$$

Odată cu faza post-antică, indicii aferenţi înălţimilor pozitive se înscriu într-o curbă ascendentă, pentru ca în evul mediu, catedralele să marcheze noi sensuri şi simboluri referitoare la acumularea şi perfecţionarea cunoştintelor umane.

VI. Concluzii şi recomandări pentru noi linii de cercetare

Arealul dacic este o realitate istorică în civilizaţia europeană şi mondială.

Pe baza cercetărilor efectuate se ajunge la concluzia că elementul caracteristic hotărâtor al influenţei dacice în Europa şi prin extensie în lume este ***specificitatea contributivă*** la cultura şi civilizaţia omenirii.

Noaptea şi ziua dacică au determinat în mod obiectiv ***concentrări conceptuale*** în privinţa formalizării infrastructurii materiale pe care s-a derulat viaţa curentă a tuturor generaţiilor poporului dac.

Clima, relieful şi factorul dimensional geografic, respectiv geomorfologia şi vegetaţia au reprezentat extensii motivaţionale în domeniul construcţiilor şi arhitecturii dacice. Rezultatele creaţiei dacice în domeniu, inventariate sintetic, devin argumentele care susţin validarea contribuţiei creative a poporului dacic la civilizaţia europeană.

Pentru prima oară în literatura de specialitate se introduc două metode de cercetare originale, bazate pe formalizarea modelativă şi anume:

- ***reiterarea probabilistică avansată a elementelor şi evenimentelor*** creative dacice (conexiunea integrată în lanţ iterativ probabilistic avansat a mărturiilor istorice dacice);
- ***formalizarea modelului cu mărturii istorice dacice pe baza indicilor de înălţime negativă (sub cota solului) şi pozitivă (suprafeţele locuite) pentru cuantificarea densităţii civilizaţiei dacice, folosind integrarea datelor cu caracter creativ din construcţiile civile şi militare de pe teritoriul Daciei***.

Concluziile de mai sus, în esenţă, devin argument integrativ–global pentru continuarea cercetărilor şi pentru validarea ştiinţifică a continuităţii dacice pe teritoriul României şi a incontestabilei contribuţii a poporului dacic la civilizaţia europeană şi mondială.

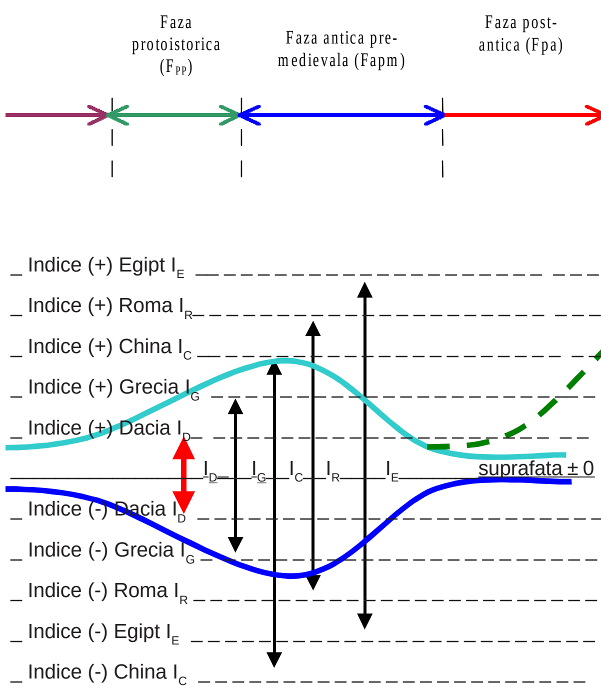
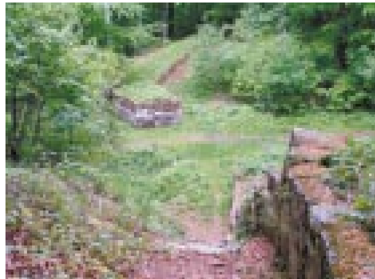


Fig.1. Indici de înălţime pozitivă şi negativă a construcţiilor din faza preistorică până la faza post- antică



Ziduri de calcar la poarta de est a fortificaţiei militare de la Sarmisegetusa

IORDANES: UN IZVOR ISTORIC DE IMPORTANȚĂ CAPITALĂ

Prof. Timotei Ursu

I. „DE GETICAE GENTIS ORIGINE AC REBUS GESTIS"

Este indiscutabil că frecvența referirilor, în ultimii ani, la celebra Istorie a *„geților/goților“*, realizată la mijlocul secolului al VI-lea al erei noastre de notarul-călugăr Iordanes (după unele informații, vezi în acest sens Cr. Mommsen, Introducere la Getica - convertit din notar în față bisericească, el ar fi urcat chiar până la demnitatea de episcop al Crotonei), este spontan corelată cu reactivizarea preocupărilor istoriografiei românești privind nivelurile antice și premedievale ale culturii carpato-dunărene. Mai mult chiar, prin reactivarea disputei privind apelata *identitate dintre traco-daco-geți și goți* (dispută pe care o servește copios o mai amănunțită examinare a lucrării lui Iordanes), se conturează tot mai mult o recalificare a unor date esențiale privind Antichitatea și începuturile Evului Mediu, incluzând o reconsiderare de anvergură a referințelor privind începutul popoarelor „anglo-germanice“, cel al „esticilor continentului“ ca și articulațiile unei istorii a Imperiului Roman, pe ansamblu. Ceea ce înseamnă, la urma-urmei, însăși *istoria premedievală a Europei.*

Dar pentru istoriografia românească examinarea atentă și corectă a operei lui Iordanes are, credem, o importanță cardinală, deoarece acesta este *cel mai amplu, mai coerent document premedieval,* referitor la rădăcinile trăitorilor spațiului carpato-dunărean. După cum observați, în mod intenționat nu folosesc expresia consacrată (și utilizată în exces) …“ rădăcinile poporului nostru“; și nu o fac deoarece, pe de o parte, etnicitatea continuă și nealterată dealungul mileniilor este un mit infirmat copios de practica și de cercetarea istorică mondială; pe de altă parte, pentru că ea a devenit, mult prea mult, o formulă propagandistică, ostentativă, jenantă pentru cercetarea științifică autentică și, prin urmare, de natură să creeze spontan reacții adverse, de nedorit, în spațiul recunoașterii internaționale. Chiar dacă, în calitate de român îmi doresc din toată inima ca istoria și limba neamului nostru să fie validate drept pietre de temelie ale reconsiderării istoriei europene (legitimând nu numai prezența noastră în ansamblul actual al valorilor continentale, ci și confirmarea unei rădăcini fundamentale, generatoare de cultură), cred că nu trebuie în nici un caz împinsă căruța înaintea cailor și să hăulim în cor concluzii emoționale, absolut în pagubă de credibilitate , înainte de a demonstra fără putință de tăgadă, în mod coerent - și, foarte important: valabil din punct de vedere științific! - mozaicul informațional pe care ne fundamentăm propunerea de reconsiderare istorică.

In acest sens, orice aproximări sau „concluzionări… apriorice“ care ignoră exactitatea documentară (adică cea demonstrabilă și verificabilă), oricât de bine intenționate ar fi, aduc - prin evidența vulnerabilității - un deserviciu efortului real de cercetare.

Utilizarea citatelor din Iordanes, de pildă, - ca să nu mai vorbim de ignorarea pe ansamblu sau expedierea „pe alte adrese“ a informațiilor de structurală importanță conținute în acest amplu document premedieval - este un exemplu elocvent; iar acest articol își propune drept țintă tocmai invitarea cercetătorilor (și, totodată, a unor factori determinanți pentru dinamizarea unui proces productiv, benefic pentru cultura românească, cum sunt Academia Română, Ministerul Culturii și Cultelor, și Institutul Cultural Român) la acordarea unei maxime și responsabile atenții asupra modului în care a fost și este utilizat, reprodus, tradus și… înhămat la trăsura noastră istorică cel mai important document premedieval referitor la zona noastră de interes: „Istoria“ lui Iordanes.

UN DOCUMENT ESENȚIAL PENTRU NOI ȘI „CONFUZIA“ AUTORULUI

Iordanes a intrat în periferia comentariului de specialitate drept pseudo-istoricul „got“ care a copiat sârguincios… erorile(?!) magistrului său Flavius Cassiodorus Senator (reputată personalitate cultual-științifică a timpului, „de asemenea got“ și autor al unui op în douăsprezece volume intitulat „DE ORIGINE ACTIBUSQUE GETARUM“, lucrare de negăsit astăzi, decât poate… în hrubele kilometrice ale depozitului bibliotecii Vaticanului!). Această afirmație nu ține seamă de faptul că, dincolo de sursa principală (Cassiodor), autorul utilizează frecvent în text informații preluate nu numai din enigmaticul Ablabius, dar și din Claudius Ptolemaeus, Dexippus, Dio Cassius, Flavius Josephus, Livius și Lucan, Pompeius Trogus, Mela, Priscus, Strabon,

Symmachus, etc. Iordanes ar fi preluat de la Cassiodor *„intenționata* confuzie dintre *Getae* (geți) şi *Gothi* (goți)“; asta după părerea unui mănunchi de cercetători şi traducători dătători de ton, - între care americanul Ch.Ch. Mierow, autor al unei translări în engleză după textul publicat de Mommsen. Traducerea lui Mierow a fost socotită „modernă“, referențială şi a fost publicată în două ediții de PRINCETON UNIVERSITY PRESS, la 1908 şi 1915. (Redactată liniar, *„Getica“* lui Iordanes - numire convențională, pentru identificarea bibliografică curentă - a fost împărțită, de cercetătorii moderni, în 316 paragrafe (*), pentru aceeaşi rațiune de beneficiu bibliografic. Vom respecta această împărțire analitică) .

Potrivit lui Mierow, Mommsen, H. Sybel şi alții, Cassiodorus şi Iordanes *„ar fi atribuit goților virtuți şi fapte istorice ale... geților.* Ideea a fost apreciată de istoriografia românească drept... convenabilă. Adică, sugerează - ba chiar scriu negru pe alb - istoricii noştri, aceşti cărturari *goți* „au luat de la NOI şi au pus în sacul ALTORA!“… De ce ar fi procedat cei doi astfel? Pentru că, funcționari ai castei conducătoare gotice, ei înşişi autodeclarați GOȚI, ar fi dorit, din explicabil oportunism, să îmbunătăţească „pro domo“ istoria goților, îmbogățind-o cu date pe care tradiția istorică a timpului le conservase (?!) ca aparținând… *geților.*

În mod evident, un asemenea raționament păcătuieşte, înainte de toate, prin ignorarea logicii: pe de o parte, în etajul premedieval în care au scris cei doi, sursele istorice - şi prin urmare de confruntare - erau cu certitudine mai numeroase şi mai ferme decât cele care ni s-au păstrat după rostogolirea unui mileniu şi jumătate. Era posibilă, în epocă, o asemenea sfidare a „faptului cunoscut“? Ar fi fost ca şi cum noi, astăzi, am pretinde că Louis XIV a domnit în Țara Românească, Napoleon a fost cazac, iar generalul De Gaulle a pierdut bătălia de la Stalingrad. S-ar fi găsit indiscutabil surse premedievale care să consemneze critic un alt punct de vedere; aveau şi războinicele cercuri conducătoare „gote“ *opoziția lor* (şi mă gândesc, în primul rând, la contextul politic în care tocmai se reorganiza istoriografia Bizanțului). Iată însă că „eroarea“, „confuzia“ sau „manipularea“ celor doi va fi acceptată cu seninătate - şi cu naturalețe - şi de alte condeie medievale, vezi, de pildă, Isidorus Hispalensis: nu drept ipoteză, ci ca fapt acceptat. Mai degrabă sunt puse la îndoială alte date apreciate drept referențiale, şi acestea cu…vechime, precum, de pildă, legenda că *goții* ar fi… coborît, inițial, şi nu ulterior, adică printr-un dutevino migrator, din Peninsula Scandinavă; Iordanes însuşi recunoaşte (vezi *29) că Josephus Flavius, istoric care a scris cu cinci secole înaintea lui, pune de fapt semnul egalității între goți şi sciți; şi, precum se ştie, nu odată izvoarele scrise premedievale îi puneau laolaltă pe *geți,* pe *sciți* şi pe *sarmați* - aşa cum o face de altfel, exilat la fața locului, poetul roman Ovidiu, la început de sec.I al erei noastre.


IORNANDES
DE GETICÆ GENTIS ORIGINE AC REBVS GESTIS.

MAIORES nostri, ut refert Orosius, totius terræ circulum, Oceani limbo circumseptũ, triquetrum statuere, eiusque tres partes, Asiam, Europam, & Africam vocavere. De quo tripartito orbis terrarum spacio innumerabiles penè scriptores existunt, qui non solum urbium locorumve positiones explanant, verum etiam, quod est liquidius, passuum miliariumque dimetiuntur quantitatem. Insulas quoque marinis fluctibus intermixtas, tam maiores, quam etiam minores, quas Cycladas, vel Sporadas cognominant, in immenso maris magni pelago sitas, determinant. Oceani verò intransmeabilis ulteriores fines non solum non describere quis aggressus est, verum etiam nec cuiquam licuit transfretare; quia resistente ulva, & ventorum spiramine quiescente, impermeabiles esse sentiantur, & nulli cogniti, nisi soli ei, qui eos constituit. Citerior verò eius pelagi ripa, quam diximus, totius mundi circulum in modum coronæ ambiens, fines suos curiosis hominibus, & qui de hac re scribere voluerunt, perquam innotuit, quia & terræ circulus ab incolis possidetur. Et nonnullæ insulæ in eodem mari habitabiles sunt, ut in Orientali plaga & Indico oceano, Hippodes, Iamnesia, sole perusta, quamvis inhabitabiles, tamen omnino sui spacio in longum latumque extensæ. Taprobanè quoque, in qua exceptis oppidis, vel possessionibus, dicunt munitissimas urbes, decoram Sedaliam, omnino gratissimam Silestantinam, nec non Etheron, licet non ab aliquo scriptore dilucidas, tamen suis possessoribus affatim refertas. Habet in parte occidua idem Oceanus aliquantas insulas,
K 2 & penè

Iordanes însuşi (DE GETICAE..,*30) consideră întregul Est european (deci inclusiv zona de locuire a „neamurilor gotice“) drept scitic: *„Sciția începe de la hotarele Germaniei, de unde izvorăşte fluviul Istru, sau de la lacul Morsianus şi se întinde pînă la fluviile Tyras, Danastru, Vagosola şi până la Muntele Taurus* (Caucaz)“. După el (*34), în inima acestui ținut se află DACIA; dar niciodată el nu-i denumeşte pe locuitori „daci“ ci de regulă *goți*, respectiv GEȚI, incluzând între neamurile (triburile) acestora pe gepizii care - ne informează istoricul descriind distribuția etnică în vremea sa - *„…locuiesc acum, spre Apus, teritoriul Daciei şi Panonia“.* Cînd se referă la împăratul Traian (*101), nu îl denumeşte învingător al *dacilor* ci al… *sarmaților,* sugerînd că şi aceştia ar fi o subdiviziune geto-gotică. Mai mult chiar: goții sunt asimilați şi… *tracilor!* Relatînd un episod în care împăratul roman Severus se adresează *gotului moesian* Maximin, împăratul îi spune acestuia *„Tracule!“*(Iordanes,*86)… Autorul face referiri explicite la Burebista, Deceneu, Comosicus, Corrilus, etc. (vezi 68 - 74), personalități asupra cărora istoriografia românească pretinde drepturi de.. proprietate, dar acestea sunt atribuite textual, de Iordanes, *goților;* şi cea mai comodă soluție de a rezolva această „neconcordanță cu teza academi-

că“ a fost aceea de a-l acuza pe Iordanes de… confuzie. Adică, în cel mai bun caz, de ignoranță; chiar dacă Iordanes insistă - şi nu o dată! - că nu pune semnul egalității între goți şi geți întâmplător, şi că nu o face din proprie inițiativă (vezi, de pildă, paranteza - în *58: „..*(quos Getas iam superiori loco Gothos esse probavimus, Orosio Paulo dicente…)“* - „...despre care Geți am dovedit mai sus că erau Goți, cum spune Paul Orosius“. Insistând apoi că gepizii sunt o „ramură gotică“, reconfigurată istoric, şi relatînd legenda desprinderii acestora de *ostrogoți* şi de *vizigoți*, Iordanes spune textual, (în *94): *„Îți spun în câteva cuvinte, dacă vrei să ştii, cum sunt rudă GEȚII cu GEPIZII“*, frază în care prin „geți“ autorul înțelege etnia comună *ostrogotă* şi *vizigotă.* Numeroase alte exemple pot fi citate în acest sens (*132, *315, etc).

*

Care să fi fost, totuşi, explicația prezentării „geților“ - locuitori străvechi (vezi Herodot) ai bazinului dunărean şi pontic - drept „goți"?! Schimbarea iminentă a statutului goților, la trecerea dintre secolul III în IV, din *barbari transdanubieni, dar şi moesieni,* în acela de „federați“ ai Romei să fi impus şi o schimbare a etnonimului?!… Potrivit cărei rațiuni?! Unde s-a mai întâmplat una ca asta în marele Imperiu Roman, cel atât de mândru de multinaționalitatea sa?

Mai degrabă e probabil că Iordanes, atunci când se referă la istoria mai veche a etniei căreia îi dedică lucrarea, foloseşte frecvent denumirea de „geți“, în sensul larg de *popor,* adică de „matcă gentilică“, din care s-au reliefat treptat *neamuri,* în fapt „triburi“. Iată, în acest sens, un pasaj justificativ (*118): *„ ...deşi iuțeala lor* (a tribului herulilor, n.n.) *depăşea adesea pe a altor luptători, totuşi a fost împiedecată şi zădărnicită de mişcarea înceată a goților şi soarta a făcut ca ei înşişi să fie robiți între celelalte* neamuri getice (sub.ns.) *de către regele Hermanaric“.*

Frecvența denumirii „geți“ scade pe măsură ce faptele istorice relatate de Iordanes trec primele două secole ale noului mileniu, pentru ca în amplele pasaje dedicate evenimentelor contemporane lui, să se refere aproape exclusiv la *goți.* (Dar nu într-atât încât să nu-şi intituleze, conclusiv, periplul istoric: „DE GETICAE GENTIS ORIGINE AC REBUS GESTIS“…!)

Probabil că, prin similitudine, nu este lipsită de productivitate în evaluarea elasticității denumirilor etnice citarea unui condei antic socotit o autoritate în domeniu, Tacitus: *„Allobrogum nationis nomen non gentis evaluisse paulatim“ (Allobrogii - numele unui trib, nu al neamului, s-a impus pe încetul..“).*

Să fi colaborat şi alți factori la acceptarea colectivă a pretinsei „confundări“ a geților cu goții? Ca ipoteză de lucru unii cercetători ar putea, credem, să-şi amintească celebrul *Edict al lui Caracala,* despre „tăierea capului locuitorilor din Imperiul Roman“ care ar mai cuteza *„să pronunțe, să scrie sau să pomenească numele lui Geta“* (fratele dictatorului ucis de acesta), edict demențial căruia îi şi cad victime, cum ne informează Dio Cassius (LXXVII, 4 şi 12): *„... cam un număr de douăzeci de mii, bărbați şi femei, fără osebire după cum i-a prins pe fiecare, la întâmplare, în palat (...) ...Era de ajuns, de pildă, ca cineva să scrie sau numai să rostească numele de GETA pentru a fi de îndată pierdut. Aşa că poeții nu mai foloseau acest nume în comediile lor ținând seama că până şi bunurile acelora în testamentul cărora se afla scris acest nume au fost confiscate“.* Văzând lucrurile prin acest unghi, n-o să ne mai mire că textele latine de referință - câte ni s-au păstrat din secolul III - nu mai vorbesc despre „ geții“ (*Geta, Getae,* pronunțate „Gheta, Ghete") de la Dunăre, ci despre… *GOTHI*, pronunțarea celor două etnonime diferind doar printr-o… vocală! Este o ipoteză subliniată explicit, de altfel, şi de Isidor Hieronymus *(Gen., p, 318 VAL).*

Nu este exclus, prin urmare, ca - în condițiile deținerii unei duble denominări etnice şi sub ingerința unei presiuni politice exterioare, să se fi apelat - în primul sfert al secolului al III-lea - la soluția conformistă a utilizării termenului *convenabil,* devenit ulterior termen-titular (să ne reamintim, de pildă, asociativ, „preferința“ - impusă politic istoriografiei est-europene în a doua jumătate a secolului XX - de a se utiliza etnonimul „poporul sovietic“ în loc de „poporul rus“).

Este posibil că şi aşa s-a ajuns, treptat, la statutul din „Getica lui Iordanes“, unde alternanța *goți-geți* este utilizată tot atât de firesc (aparent!) pe cât am alterna noi, astăzi, etnonimele *nemți/germani, maghiari/unguri,* pe cât am alternat *ruşi/sovietici* sau, ca să ne amintim de secolele mai târzii ale Evului Mediu: *valahi/români!*… (ideea este subliniată, alături de alte sugestii remarcabile, şi de dl. Gabriel Gheorghe, redactorul ediției biligve a lucrării lui Iordanes apărută la Fundația GÎNDIREA, Bucureşti, 2001).

S-ar putea însă ca cercetări mai ample şi conjugate pluridisciplinar să semnaleze o reevaluare necesară a datelor istorice de referință, privind nu „alternața“ termenilor, ci *succesiunea* lor. Ideia etajului istoric anterior, traco-getic, generator în timp de subdivizări tribale succesive şi de impulsionări ale unor valuri de emigrare înspre *toate punctele cardinale,* dinspre zona de mare rodnicie agricolă şi, prin urmare socială, a cursului mediu şi inferior al Istrului, (socotit „matcă indo-europeană"), înspre Sudul, Vestul şi Nordul european şi, fireşte, către Estul asiatic, este astăzi tot mai atent examinată de istoriografia mondială; iar ipotezele privind „înrudirea“ traco-geto-dacilor cu ramurile

europene nordice şi vestice - or, mai degrabă: *cele ale înrudirii acestora cu traco- geto-dacii „dunăreni“!* - să nu mai fie socotite câtuşi de puţin de domeniul fanteziei.

Teza tradiţională a migraţiilor de triburi doar „dinspre Est spre Vest“, ipoteză de lucru apreciată multă vreme drept teoremă istorică şi care ignoră nu numai logica distribuţiilor etnografice elastice în etajele pre-antic şi antic, dar chiar trimiteri istorice explicite şi trasee „dus-întors“ confirmate arheologic, este astăzi de domeniul trecutului.

*

2 . UN IORDANES „AUTENTIC"?!...

Printr-un favorabil concurs de împrejurări (Spania, 1986) am avut şansa ca, în baza legitimaţiei de membru al Asociaţiei Oamenilor de Stiinţă din România şi sponsorizat ştiinţific de remarcabila personalitate culturală care era pe atunci, pe plan mondial, profesorul universitar George Uscătescu, să pătrund în sanctuarul rezervat cercetărilor privilegiate la Biblioteca Naţională din Madrid.

Nu numai lectura lucrării lui I.D.C. Coterlan: *„Dacoromania Germanica. Probleme istoriografice. Contribuţie la Istoria teritoriilor carpato-danubiene între secolele III şi VII“* (Colecţia „DESTIN“, Madrid, 1972), ci şi propria-mi cercetare privind enigmatica personalitate a episcopului WULPHILA ("Ulfila"), mă zoreau să cercetez unele documente premedievale păstrate acolo. |n ce-l priveşte pe faimosul (şi atât de puţin cunoscutul) episcop din Moesia, practicant al arianismului, am fost sedus de propria-mi ipoteză - pe care o revendic şi astăzi - că se numea *VULPILĂ* („Vulphilă“), că era *vlah,* deci „macedo-român“, şi că - după toate probabilităţile - n-a tradus BIBLIA în… limba *gotă*, ci într-un idiom *vandal, proto-germanic, transdanubian;* malurile Dunării de Jos („Istrul Getic“ şi, prin urmare, inclusiv Moesia)… aparţineau, în acele decenii, *vizigoţilor,* integraţi deja Imperiului Roman ca „federaţi“. Nu e încă foarte limpede care era zona de locuire stabilă, la acea dată (aproximativ la mijlocul secolului IV e.n.), a *tribului ostrogoţilor.* Există însă toate motivele să se creadă că pe ambele maluri ale Danubiului se vorbea aceeaşi limbă ca şi în Moesia, unde s-a născut Wulphila: limba *gothă?… Getă?..* Rămâne în seama viitoarelor cercetări descoperirea adevărului; dar nu este de ignorat IPOTEZA DE LUCRU că în acest etaj premedieval (sec. III-V e.n.). se vorbea o limbă *getică*, cu particularităţi de „graiuri“ tribale, conservată pînă în zilele noastre în comunităţile sud-dunărene *vlahe* („macedo-române"), tocmai datorită „inchiderii“ acestor comunităţi în enclave, după secolul VI-VIII, prin infiltrarea în valuri a triburilor slave şi bulgare.

Dacă am extinde lingvistic aserţiunea de bază a lui Iordanes privind *descendenţa getică a goţilor,* s-ar ajunge la întrebarea: să fi vorbit triburile gotice - (pe cale de a deveni pentru câteva secole, nu numai gropare ale Imperiului Roman, dar chiar *manageri militari ai Europei de Sud*, din Carpaţi până în Gibraltar), - idiomuri similare celor dunărene şi moesiene?!

Ei bine, pentru că am amintit de Wuphila, cititorul va înţelege - sper - de ce, în cele două luni petrecute în Madrid principala mea nădejde a fost depistarea „originalului lui Iordanes“ şi referinţele Sfântului Isidor: ca să găsesc informaţii suplimentare. Am dat de urma unor „prime tipărituri“ şi am obţinut copii valoroase după acestea.

În sprijinul afirmaţiei că în istoriografia românească se procedează neglijent cu lucrarea lui Iordanes, voi supune acum atenţiei dvs. unele INADVERTENŢE în utilizarea sursei istorice, cu posibile consecinţe serioase asupra studiului curent şi, implicit, asupra unor legitimări istorice.

La Madrid, „cea mai veche“ tipăritură a acestui document, *Iordanes* (tipăritură realizată, după toate probabilităţile, în prima jumătate a secolului al XV-lea, e.n.), figura în catalogul bibliotecii drept *„copie a primei tipărituri după original“*. Sigur, este o afirmaţie care trebuie reverificată temeinic: lucrarea lui Iordanes (*„Jornandes“*, cum apare numele său în „prima tipăritură“, vezi copia primei pagini a documentului, ca şi auto-prezentarea autorului în cuprinsul textului, cu acelaşi nume: *„Jornandes"*; dacă nu cumva este vorba de… consecvenţa în eroare a unui copist intermediar!?) a apărut public la 551 e.n. şi era, cu evidenţă, un manuscris olograf. Este îndoielnic - dar nu imposibil! - să se fi păstrat în original până în secolul al XV-lea: mai probabil că una sau mai multe copii manuscrise, succesive, efectuate sârguincios de scribi-călugări între secolul VI şi XV, să fi condus la exemplarul preluat drept bază pentru „prima tipăritură“. De aici şi posibilitatea unor interferenţe, chiar a unor probabile interpolări.

Textul de bază care a condus la prima tipăritură a fost fie un original, fie o copie-manuscris. Din fericire, existenţa unor caracteristici de redactare (prescurtări specifice secolelor de început ale mileniului I, indicarea „primului cuvânt al paginii următoare“, o anume caracteristică în folosirea dativului, tendinţa renunţării la ablativ- ,etc.) ne fac să credem că această presupusă „primă imprimare“ este, dacă nu cu certitudine *identică,* atunci foarte fidelă originalului din secolul al VI-lea. Oricum, n-avem de ales: „originalul“ (o altă tipăritură) utilizat de Theodor Mommsen, la sfârşitul secolului al 19-lea - şi care a fost larg utilizat drept text de referinţă pentru opera lui Iordanes - prezintă intervenţia evidentă a unor *corecturi şi recitiri moderne,* încât socotirea lui drept bază referenţială este, cred, o evidentă eroare. Voi reveni asupra acestei idei.

(Continuare în numărul următor)

Hou Han Shu, sau Istoria Dinastiei Han Târzii:

UN IZVOR CHINEZ NECUNOSCUT DESPRE DACIA



Lungul drum al trupelor chineze către ceea ce ei au numit ținutul Da Qin

Gheorghe Şeitan

În anul 1935, când a scris „China, a short cultural history", autorul acestui tratat de istoria culturii probabil nici nu auzise de Dacia. Altfel, nu se explică de ce, în încercarea lui de a localiza Ținutul Da Qin, descris în Istoria Dinastiei Han Târzie, un ținut situat geografic la vest de Marea Neagră şi înregistrat în timp în sec. I e.n., nici măcar nu ia în calcul posibilitatea ca aceasta să fi fost Dacia.

C.P. Fitzgerald afirma, fără a aduce argumente, că Da Qin este una şi aceeaşi cu Imperiul Roman, localizare care nu are, după părerea noastră, nici un suport logic, după cum vom încerca să arătăm, în cele ce urmează, Da Qin fiind de fapt Dakia.

Odată cu traducerea acestei cărți în România[1], confuzia dintre Da Qin şi Imperiul Roman nu mai poate trece neobservată, mai ales că este vorba de un izvor necunoscut despre Dacia şi anume Istoria Dinastiei Han[2]. Meritul cărții constă în faptul că ne pune la dispoziție traducerea unui fragment din Istoria Dinastiei Han Târzii, putând obține, astfel, informații ce ne permit să ne distanțăm de opinia lui Fitzgerald. Această traducere se află în cuprinsul cap. VIII al cărții, intitulat „Imperiul Han şi descoperirea occidentului", în contextul unor relatări mai ample ce vizează China şi lumea occidentală antică.

De aici aflăm cum în timpul împăratului chinez Han Zhang Di, oastea chineză, în număr de 70.000 de soldați, având în frunte pe destoinicul general Ban Zhao, a pornit o ofensivă de cucerire a regatelor din zona Turkestanului şi, mai departe, a lumii vestice. Ban Zhao a traversat munții Tian Shan şi în anul 97 e.n., fără a întâmpina vreo împotrivire, a ajuns până la Marea Caspică. De aici el şi-a trimis un sol, pe Gan Yng, să stabilească contacte şi să se intereseze de natura şi starea țărilor de vest.

Ajungând în acest punct al relatărilor Fitzgerald simte nevoia să facă o evaluare a forțelor euro-asiatice ale momentului 97 e.n. şi chiar o face. Însă, după părerea noastră, această evaluare rămâne incompletă atâta timp cât pe tabla de şah a confruntărilor militare şi politice lipseşte Dacia. Menționându-l pe Pacorus, regele parților, ar fi trebuit amintit şi aliatul său Decebal[3]. Parția şi Dacia aveau acelaşi duşman – imperiul roman – cele două regate constituind puteri zonale de temut. Armata chineză, prezentă în zona Mării Caspice, trebuia obligatoriu să țină cont, în jocurile politice şi militare de Parția şi de aliatul său Dacia.

Judecând astfel ni se pare foarte normal ca solul lui Ban Zhao, investit probabil cu răspunderi diplomatice pe care nu le cunoaştem, să fi avut ca țintă Dacia, după ce vizitase Parția. Că acest raționament este logic rezultă şi din comentariile lui Fitzgerald, bazate pe cronica Han: după Parția, solul Gan Yng îşi fixase ca destinație Da Qin (Dacia – n.n.). Ajunge la Marea Neagră, în preajma actualului oraş Batumi, dar nu reuşeşte să se îmbarce, în fața unei călătorii primejdioase şi de durată. Însă Fitzgerald se află în eroare când spune „Scopul său era să ajungă în Da Qin, adică în Imperiul Roman". Dacă Gan Yng şi-ar fi propus să ajungă în imperiul roman, de la Batumi, nu trebuia să traverseze Marea Neagră. Imperiul în cauză se afla lângă el. În anul 17 e.n. romanii transformaseră Cappodocia din regat clientelar în provincie romană, iar în anul 70 Armenia Minor fusese alipită acestei provincii. De la Batumi la Eufrat nu sunt decât 200 km, pe care îi putea străbate într-o săptămână, fără greutăți prea mari.

De fapt, însuşi Fitzgerald se contrazice la p. 285 când ne spune că imperiul roman era cunoscut de chinezi sub numele de Da Jin, ceea ce nu este tot una cu Da Qin.

Alte argumente pentru a identifica ținutul Da Qin cu Dacia ne sunt furnizate chiar din lectura fragmentului de cronică, tradus şi publicat în carte.

În **primul rând**, din punct de vedere lingvistic, Da Qin nu este altceva decât o pronunție chinezească a toponimului antic Dakia. Ceea ce ni se pare important este faptul că locuitorii din Da Qin sunt numiți Marii Qin[4].

Aşadar, „**sunt numiți**", Da Qin fiind un cuvânt găsit şi nu unul creat de chinezi ad-hoc, pentru a desemna un teritoriu cum ar fi Da Yuan (Sogdiana), Da Xia (Sactria), An Xi (Parția). În acest

caz Da Qin trebuie să fie o calchiere a unui cuvânt al locului, uşor de găsit în numele Da Kia.

În al **doilea rând**, localizarea geografică a ținutului Da Qin corespunde perfect situării Daciei pe hartă, adică la vest de Marea Neagră, dar nu ar fi tot atât de exact dacă ne-am folosi de aceste coordonate pentru a găsi Imperiul Roman. Există, se spune în cronică, o cale pe uscat pentru a ajunge în Da Qin pornind din Parția – înconjurând nordul Mării Negre, apoi continuând drumul spre vest, ceea ce întăreşte cele afirmate de noi mai sus.

În al **treilea rând**, dacă coroborăm anii când Gan Yng s-a documentat – 97-102 e.n. - cu traseul descris de cronica Han pentru a ajunge în Da Qin, dăm de Dacia şi nu de imperiul roman.

În al **patrulea rând,** sistemul de succesiune la tronul țării Da Qin este dacic şi nu roman. După ce în cronici ni se spune că regii pot fi schimbați dacă apar semne rău prevestitoare, sau anotimpurile nu îşi urmează cursul firesc, iar cei detronați se retrag în pace, fără supărare, Fitzgerald se grăbeşte să ne asigure că descrierea acestui sistem este în mod clar o relatare denaturată a consulatului anual al Republicii Romane.

Pentru noi nu este deloc clar, în primul rând pentru faptul că informațiile sunt culese între anii 97-102 e.n., când trecuseră circa 130 de ani de la perioada consulară a Romei. Apoi chiar dacă consulatul ar fi fost în vigoare, ceea ce vrea cronica chineză să ne descrie este altceva decât o rotație mecanică, anuală, a conducătorilor statului. Semnele oraculare, acele prevestiri, care erau apanajul magilor, perturbările care se iveau în armonia cosmică a derulării anotimpurilor – acestea îl determinau pe rege să se retragă în linişte, lăsând locul altuia mai bun.

Acest sistem de succesiune este dacic, pentru că însuşi Decebal a beneficiat de el prin abdicarea de bună voie a lui Duras Diurpaneus.

În al **cincilea rând,** descrierea capitalei, cu cele patru palate ale sale, situate în cele patru puncte cardinale, plus unul în centru, în legătură cu care Fitzgerald nu se hotărăşte dacă este Roma sau Byzantium, ne sugerează un model dacic de împărțire administrativă a teritoriului. Trebuie să ne întrebăm care au fost rațiunile pentru care, după moartea lui Burebista, imperiul dac s-a fragmentat, la început, în patru state, apoi, în cinci[5]. Conducătorul suprem era semizeul (semizei numiți de Iordanes, Ansi), Fiul cerului şi al pământului, iar lui i se subordonau Împăratul Roşu, Împăratul Verde, Împăratul Alb şi Împăratul Galben, după cum aflăm din povestirile romanilor, ei sunt cei care au preluat conducerile propriilor împărății, după moartea lui Burebista, în centru existând regatul condus mai departe de Dekaineos. Concluzia care se impune este aceea că Ținutul Da Qin descris în Istoria Dinastiei Han Târzii este Dacia[6].

NOTE

1. C.P. Fitzgerald – Istoria culturală a Chinei, Ed. Humanitas, 1998

2. Hou Han Shu în limba chineză

3. Pliniu cel Tânăr, v. Augustin Deac – Istoria adevărului istoric, Ed. Tentant, Giurgiu, 2001, vol.I, pg.355

4. „Da" în chineză înseamnă „mare". Chinezii au încercat o traducere a numelui propriu Dakia, împărțindu-l pe silabe – Da Ki, conform sistemului lor de scriere. Despre Dakinus şi daki a se vedea şi studiul nostru „Zalmoxis în cântecul bătrânesc", Ed. Cronicarul, Tulcea, 2003, p.69

5. Strabon – Geografia

6. Nu dorim să ne pronunțăm, deocamdată, asupra numelui capitalei An-Du şi a suveranului An-Dun, deşi ar putea fi luat în calcul cuvântul Ansi (singular Ansu), prin care geții îşi desemnau semizeii (v. Iordanes – Getica). Mai sunt şi alte variante posibile. Cât priveşte pânza făcută din gogoşile de mătase numită „blănița de oaie", ea ar putea fi „bâr-an-gic" (borangic) conf. cu Bârsan, Țara Bârsei, oiță bârsană.

Este posibil ca şi Qian Hu Shu – Istoria Dinastiei Han Timpurii să conțină informații despre Dacia. Utilă ar fi pentru viitoarele cercetări şi „Byzantium and the way thither" a prof. Yang Hsien-yi.

Bănuim că Hou Han Shu are mult mai multe amănunte despre Dacia.


IMPERIUL HAN ȘI DESCOPERIREA OCCIDENTULUI 177

Pagina din lucrarea lui Fitzgerald tradusă în românește –Istoria culturală a Chinei. (foto 2 numai daca este loc și apare lizibilă)

ZAMOLXIS, PRIMUL LEGIUITOR AL GETILOR

CAROLUS LUNDIUS

De ce trebuie să auzim de la Carolus Lundius despre Zamolxis ca fiind cel care a dat lumii primele legi scrise? De ce nici unul din istoricii noştrii nu-l pomeneşte? Oare de ce suedezii se mândresc cu ce noi refuzăm să ne mândrim? Când oare istoria noastră, în loc să înceapă cu înfrângerea noastră, cu sfârşitul nostru ca stat, cu înfrângerea lui Decebal, va începe cu istoria Daciei şi a regilor ei?

Iată de ce ne facem o datorie de onoare în a publica în serial întregul volum ZAMOLXIS, PRIMUL LEGIUITOR AL GEŢILOR.

Prima ediţie a acestui volum sub titlul *Zamolxis Primus Getarum Legislator,* scrisă de Carolus Lundius, a apărut în Suedia în anul 1687. Am găsit-o rătăcită într-un anticariat din Upsala-Suedia, de unde am cumpărat-o la un preţ mare,încredinţând-o spre traducere doamnei Maria Crişan .

Dr. NAPOLEON SAVESCU

(continuare din numărul trecut)

§1. Se poate proba perfect cu nouă argumente solide că armele straşnice ale Goţilor/Geţilor care au străbătut pământul în lung şi în lat, au pornit din Scandinavia. §2. De acest adevăr nu s-a îndoit niciodată nici unul dintre scriitorii vechi; această teză este susţinută şi de numeroasele colonii răspândite pe tot globul. §3. După mărturisirea lui Jornandes, dacă aceasta va fi aprobată de către toţi, va fi o argumentare în plus. §4. După Procopius, nu ar fi vorba atât de Goţi, cât mai cu seamă de Longobarzi şi Vandali. §5. Concordă, cu numele său, foarte popular, fiind de origine longobard, Paulus Warnefridi Longobardul. La acesta se adaugă şi autoritatea unui DEXIPPUS, ABLAVIUS, EUNAPIUS, AMMIANUS, DIO, ZOSIMUS, ZONARA şi a multor altora. §6. Se pun de acord vechea istorie a patriei cu străbunele anale; de asemenea chiar şi cu cei mai vechi scriitori greci. §7. Acestora li se adaugă şi Hispanii. §8. Cât despre Italici, nu-şi are rost o dezbatere. De ce ar avea loc, atâta vreme cât Sciţii sunt şi întemeietorii Italiei? Acest adevăr este confirmat şi de o serie de cuvinte foarte vechi, căci nenumărate sunt de origine scită, după cum o putem bine vedea.

§1. Socot că s-a demonstrat suficient pentru a spune clar că Goţii şi Geţii sunt aceiaşi (este primul autor întâlnit de mine care pune punctul pe **i** în această dilemă pe care nu a dezlegat-o nici M. Eliade, n.t.), cei mai neînvinşi prin virtute şi fapte şi care mai sunt cunoscuţi şi sub alte nume; atât titulatura cât şi oraşele şi popoarele le sunt comune; au subjugat multe alte popoare prin asediu, le-au adus sub stăpânirea lor. De ce? Aşa cum din pământul însămânţat ies ierburile verzi, grâul cu tija noduroasă se înalţă zvelt la suprafaţa pământului cu spicele-i ieşite ca dintr-un pântec, oare nu tot astfel au ieşit şi din Scandinavia noastră, în diferite momente ale istoriei, o grămadă imensă de colonişti şi s-au răspândit, din acest pântec, în toate părţile lumii, după cum se vede? Acest lucru a fost întărit ca atare, cu mult înainte, de către Jornandes, numind aceeaşi Scandinavie „o fabrică”, „un pântec al naţiunilor”. De bună seamă aceştia au fost Geţii sau Goţii care adesea, înainte şi după Christos, au colindat înarmaţi pământul în lung şi în lat şi l-au cucerit; în susţinerea tezei că aceştia au plecat din Gothia sunt mai multe argumente. Şi mai întâi de toate, acest adevăr istoric este susţinut de: I. Monumentele vechilor poeţi pe care ai noştri îi numesc SCALLDI; descrierile lor se sprijină pe atare argumente care, de la natură, sunt imuabile. Acestea sunt deduse chiar din cer, din soare, mare, lacuri, izvoare, râuri, copaci, munţi şi din altele; de unde şi adevărul poate fi clar perceput. II. Deplina concordanţă a istoriilor naţionale cu cea a cărţilor şi analelor. După cum lui Olaus Petri (autor al unui **Chronicon)** i-a scăpat să specifice acest lucru, eu însumi nu ştiu în ce chip au fost smulşi de către alţii şi duşi cu forţa în alte locuri Goţii aceştia. Date fiind împrejurările, de o foarte mare nestatornicie, de fapt din necunoaşterea adevărului, au fost cuprinşi în preambulul Cronicii într-un context ridicol şi stupid.

III. Consensul general al scriitorilor străini, pe care cu greu îl vom distinge. De ce? Pentru că aproape nu există nici un loc, nici atât de lung şi nici atât de ascuns pe care teroarea virtuţii Goţilor să nu-l fi pătruns, în acele timpuri. IV. *Legile Ostrogoţilor* în Italia, *legile Vizigoţilor* în Spania; pe lângă altele, ba chiar multe ale Longobarzilor, Burgunzilor, Francilor, Alemanilor şi ale altor neamuri (V. Aug. Buchn. **Saxon. Soll.**, p.m. 43 şi străvechile legi ale diferitelor popoare şi neamuri), care au fost de origine certă şi evidentă, după cum o arată numele, percepute ca atare cu ochii şi mintea. Se adaugă şi confirmarea regelui Carol al IX-lea privitor la Dreptul comun al lui R. Christophorus; şi nu numai prefaţa lui Stiernhielmus la legile West-Gotice, care, printr-o decizie publică nu fuseseră editate astfel la început, ci printr-o unire intrinsecă a codului de legi antice ale lui Lindenbrogius. Şi nici nu trebuie deloc trecut cu vederea ceea ce, în cuvântarea sa, acel III. Johannes Scitul, tratând cu erudiţie tocmai despre aceste legi gotice, a afirmat cu eleganţă despre vechimea şi virtutea militară a Sueonilor şi Goţilor. Şi cu ce talent nemaipomenit a scris acest prea frumos opuscul, de mână, de aceea, şi în puţine exemplare şi de foarte puţini poate fi folosit: tocmai de aceea nu m-am îndoit nici o clipă de faptul că a fost transcris cu cea mai mare atenţie. Care, printr-un şir continuu al cuvintelor, aşa se va citi: *Ce vreţi mai mult? Olaus Magnus relatează că a văzut cu ochii lui în Italia, la Perusia* (oraş în Etruria, situat între lacul Trasimene şi Tibru - n.t.) *un volum de legi gotice / getice, scris cu caractere gotice şi că, în ciuda vechimii acestui monument literar-juridic, căci desigur se scurseseră mulţi ani de la acea perioadă de când Goţii locuiseră Italia, era cu grijă conservat şi custodiat de către Perusieni. Acest volum este o carte conţinând legi ale Goţilor, reunind un ansamblu de legi, de care se folosesc şi astăzi Sueţii şi Goţii, aşa că s-au descoperit exact aceleaşi legi care sunt şi astăzi în vigoare. Această concordanţă a conţinutului legilor ne-a condus spre un argument foarte sigur şi anume că Goţii, când au plecat în Italia, au luat cu ei şi codurile de legi. Autoritatea mai amplă a acestui Olaus a fost scoasă în evidenţă de ilustrul bărbat Joannes Metellus Sequanus, cel mai strălucit istoric al împăralului romanilor, Rudolf al II-lea, care atât mie, cât şi prea nobilului bărbat Johannes Rosenhan din colonia de Torp, a făcut cunoscut în lăcaşul stăpânului Neulandiei, Carol Uthenhov, şi a susţinut mereu că această carte, chiar înaintea anilor '50, a răsfoit-o împreună cu fraţii Joannes şi Olaus Magnus. De ce? Pentru că prea-strălucitul principe, stăpânul Fridericus, duce de Braunschweig şi de Luneburg, i-a arătat prea-luminatului şi prea-puternicului principe, Stăpânului Carol şi desemnat rege al Suediei şi prea-milostivului meu stăpân, cu o nobilissimă frecvenţă a celor mai mai nobili oameni, nu cum arătase mai înainte, ci acelaşi volum, cu care fusese plecat la Roma în Perusia şi pe care îl văzuse cu deosebită admiraţie.* Până aici a fost III. Scitul. Dar au mai fost văzute mai multe monumente - semne de străveche virtute a strămoşilor noştri, Goţii, prin Italia şi prin alte regate cu prilejul peregrinării lor, cu mult tâlc şi cu bună rânduială întocmite în jurnale de călătorie, cum este şi cazul celui dat la lumină din întâmplare, de nobilul tânăr Johannes Gabriel Sparvenfelt: acesta este în mod fericit şi cu ingeniozitate adnotat; astfel, graţie destinului care guvernează totul, în cele din urmă, au putut fi recuperate. V. Legile străvechi paternale ale tuturor goţilor şi, în parte, privitor la expediţiile la West-Gotice, atât cea militară, în Grecia, cât şi în alte locuri, cu un cuvânt, se menţionează clar regiunile migraţiei. VI. Obiceiurile, literele, limba, cele sacre şi altele privind relaţiile cu exteriorul. Toate acestea au fost clar arătate la locul lor. Sigur este că Grotius **(Proleg. Hist. Goth. Melancht.** în Cronica **Busbeq. Ep. IV. Scal.** lib. III) întăreşte ideea că la Marea de Azov chiar şi în zilele noastre sunt vii obiceiurile, limba şi numele Goţilor (adică ale Geţilor, n.t.). El mai adaugă numeroase nume în limba persană[5] de locuri scite, locuri pe care Persia le stăpânise multă vreme (deci pentru că fuseseră locuite/ stăpânite de perşi au căpătat nume persane, cum a fost cazul la noi cu traducerea în slavoneşte a multor toponime pur geto-dace, în perioada năvălirii popoarelor slave, conducând la soluţii eronate din partea acelor lingvişti care nu cunosc istoria ţării, sau, pur şi simplu, chiar dacă o cunosc, o mistifică, n.t.),

de-abia acum, pentru prima oară transmise. Apoi, despre folosirea actuală a unor cuvinte gotice în *Chersonesus Taurica* (Crimeea de azi) şi în *Tartaria Praecopensis* ne-o mărturisesc bărbaţi prea iluştri ca Melancht., Busbeq., Scal., Vulcan., Boxhorn., Rachel. Chiar şi Verelius al nostru (**Chron.**, p.m. 338, Vulcan în ad. dit. Not. la Jordanes, Boxhorn. **Hist. Univ. ad. Rachel De jure Publ. Imp. Germ.** CXIII), a arătat pe marginea textului şi la notele făcute adăugirilor operate de Vulcanius, că nu puţine din acele cuvinte sunt absolut getice. Din acelaşi motiv, pot fi şi celelalte trimise la aceeaşi origine, văzute pe aceleaşi scrieri. Chiar acesta este un motiv de îngrijorare exprimat în recent apăruta carte a ilustrului bărbat Wolff şi a deja dispărutului Verelius, pe care noi o lăsăm spre a fi dusă la bun sfârşit. VII. *Migraţia naturală a popoarelor spre sud* sunt vorbe aparţinând lui Cromerus (I, I, CXV, de R. Pollon). „Este mult mai normal", zice el, „ca popoarele nordice să migreze spre miazăzi. Acesta este cazul Cimbrilor, Goţilor, Vandalilor şi Longobarzilor". După cum spuneam mai sus, ceea ce i-a separat pe Goţi de celelalte popoare, acestea sunt sănătatea şi robusteţea corporală; scriitorii care se respectă afirmă acelaşi lucru: căci ei au trupul alb, pletele blonde şi sunt mai înalţi cu un cap decât alţii. Prin aceste calităţi *blonda Ceres* va naşte *o mlădiţă măreaţă,* aşa cum a cântat Lucanus (Lib. IV, **De bello Civili,** p. 104); pe lângă alţii, acesta a fost Procopius (Lib. I, Hist. **Vandal.),** care a adăugat: „Naţiunile gotice au fost multiple şi odinioară, dar sunt şi astăzi. Cele mai nobile dintre toate sunt Goţii / Geţii, Vandalii, Vizigoţii şi Gepizii care mai fuseseră numiţi Sauromaţii străvechi şi Melanchleeni. Sunt unii care i-au numit Geţi pe aceştia." (Este foarte limpede că, exact ca pretutindeni în cartea sa, aşa cum de fapt o şi enunţase, Goţii sunt totuna cu Geţii, n.t.). Dar aceştia, adică Geţii, nu diferă deloc de Goţi decât prin nume (v. şi Maria Crişan, **Ubicuitatea Geto-Dacilor** - anexă la **Arta poetică la G. Coşbuc** şi **Limba strămoşilor noştri şi primul poet romano-geto-dac, Publius Ovidius Naso** în care autoarea vorbeşte despre alternanţa vocalică *e/o*; deci Goţii nu sunt altceva decât triburi de Geţi războinici, aşa cum erau inclusiv la gurile Niprului - Borysthene, după cum ne-o atestă Dio Chrysostomus în **Getica**, Geţi încă nesedentarizaţi, n.t.): toţi au trupul alb, pletele blond roşiatice, foarte înalţi şi frumoşi la chip. Legile le sunt comune şi nici cultul zeilor nu îi deosebeşte pe unul de celălalt. Iată ce spune Coelius prin gura lui Horaţiu (c. II, c. XXI, la Horat. **Epod. XVI**): „Şi nici Germanii sălbatici nu au putut fi îmblânziţi de invazia Teutonilor şi Cimerienilor cu ochi albaştri (este vorba de invazia Teutonilor şi Cimerienilor oprită de Marius în 102 şi 101 î.e.n. la Aix şi Verceil, n.t.). Ei îşi duc viaţa sub Polul Nord, după cum ne transmite Vitruvius (arhitect roman din sec. I î.e.n, autor al unui preţios tratat de arhitectură, n.t.), sunt foarte corpolenţi, au piele albă, firul părului drept şi roşiatic, ochii de culoarea cerului albastru şi au sânge mult; ca urmare a unei îndestulări umorale, sunt foarte rezistenţi la geruri. În timp ce acei care trăiesc în regiunile sudice sunt mult mai scunzi, sunt bruneţi, au părul ondulat, ochii negricioşi, au picioarele betege şi sânge puţin". Bonfin. (l.c.): „Nu ştiu ce anume lucru special şi propriu influenţează până într-atât fiinţa umană legat neapărat de locul în care s-a născut - aşa încât numai după aspectul exterior, după constituţia trupului, poţi numaidecât să deosebeşti un German de un Gal, un Gal de un Hispan şi, ca să fiu şi mai explicit, pe un Insubru (Insubres au fost un popor al Galiei Cisalpine care locuiau regiunea milaneză actuală cu capitala la Milano, n.t.) de un Ligur, un Ligur de un Etrusc, un Roman de un Venet, un Venet de un Florentin". La fel cum se pronunţă Procopius despre Goţi, relatează şi Alphonsus Carthaginezul şi împăratul Constantin Porphirogenetul (**Anat. Reg. Hisp.,** c. IX, Const. Porph. ref. Hachenb. **Orig. Germ.** n. XVIII spre final), la fel o face şi Lucanus **(De bello civ.,** lib. 11).

"Sciticul Masaget nu se opreşte la Istru, el străbate mai departe înspre nordul îndepărtat, la Suevii cei blonzi şi corpuri albe[6]".

De comun acord cu aceştia se exprimă şi Lucretius (**De R. Nat.**, lib. VI):

„Ce osebire, ce-i drept, între cerul Britaniei însăşi

Şi între cel din Egipt unde bolta albastră se-nclină,

Sau între cerul din Pont şi-acel al oraşului Gades,

Şi al ținutului unde sunt negrii cu fețele arse.

Astfel sunt patru tărâmuri cu tot osebite-ntre ele,

Căci fiecare îşi are şi vântu-i şi partea din ceruri."

(Titus Lucretius Carus, **Poemul naturii**, traducere, prefață şi note D. Murăraşu, Bucureşti, Ed. Minerva, 1981)

Vezi şi la Tacitus (**De vita Julii Agricolae**, c. XI) locul în care se relatează despre poziția cerului care dăduse corpurilor umane un anume habitus; iar la Diodor din Sicilia (**Bibl. Hist.**, c. 8, p.m. 212) care pomeneşte despre părul Galateilor care creşte în funcție de natură (*ek fusew*). Vezi şi Cicero **(De Divin.**, lib. 11, p.m. 1 23), care şi el, prin cuvinte foarte clare, vine să confirme absolut acelaşi lucru. „De ce? zice el: deosebirea dintre locuri, oare nu este firesc să atragă după sine şi progenituri diferite la oameni? Pe acestea le putem trece în revistă cu uşurință: de ce există deosebiri foarte mari între Etiopieni şi Sirieni în privința trupurilor şi sufletelor lor, după cum este de diferită şi regiunea de baştină: de unde se poate înțelege că la naştere contează mai mult aşezarea pământului (locurilor de obârşie) decât traiectoria Lunii." VIII. La Înainte-Stătătorul celor Sfinte din aproape întregul Univers Creştin, la Conciliul Regal a fost spus acest lucru de către energicul Nico1aus Ragvaldus (pe atunci ca delegat de *Wexionensus*, trimis la numitul conciliu, mai apoi chiar înalt pontifice de Upsala (v. C. Stephanus) la care au subscris cu toții, lucru cuprins în Actele instrumentate ale conciliului şi chiar în istorii. Acest lucru se găseşte în discursul prezentat acolo şi cu anexa unei contestații solemne, publicat atât în latină, cât şi în limba paternă. IX. Este atacată autenticitatea (*autentik*) confirmării date legilor lui CHRISTOPHORUS' regele Sueoniei, Daniei şi Norvegiei, care se păstrează până în zilele noastre în Arhivele Regatului (**Istoria străveche a lui Ablavius**, rămasă în manuscris confirmă faptul că legile Regatului Sueoniei erau comune cu cele ale Danezilor, întrucât sunt iscălite de regele ambelor regate. Şi aceste argumente sunt importante, deoarece de către noi, juriştii, se înțelege deposedare juridică *(evincentia)* şi care tocmai „într-un atare prilej, aproape numai printr-un semn (cred, făcut cu degetul arătător, n.t.) ar fi fost suficient să-l obții (cred că este vorba de recunoaşterea / confirmarea autenticității legilor în discuție, n.t.).

§2. Am spus şi în paragraful precedent că aceasta este opinia comună a scriitorilor: aceasta este forța adevărului care atrage după sine acordul unanim. Şi cine dintre istorici s-a îndoit, cu adevărat, de aceasta? Dacă, din prea multă preocupare față de noutate, negi acest lucru, atunci este nevoie să negi totul: dacă vei spune că aceasta este o minciună care vine de la cei vechi, atunci este nevoie să spui că toate sunt minciuni. Aşadar, ce forță mai puternică decât cea a istoriei, căreia se cuvine să-i dai crezare, decât mandatele celor vechi transmise nouă prin monumente. Şi de ce chiar ei despre care este vorba acum, Goții, Longobarzii şi ceilalți; de aici se mărturiseşte că au plecat în diverse colțuri ale lumii: în ce anume direcții şi în ce chip; prin propria mărturisire a tuturor, în calitate de ființe vii, dotate cu văz, cu prudență, a celor a căror memorie încă nu a dormit, observ că mi se cuvine să arăt în întregime adevărul şi să dizolv neînțelegerile.

§3. Aşadar, să începem cu Jornandes, el însuşi got (adică get, n.t.) care şi-a extras opera din scrierile anticilor; el relatează că Goții au venit din SCANZIA (Scandinavia de azi) exact ca un roi de albine **(De Getarum sive Gothorum origine et rebus gestis**, C. I, II, III, IV, V). Apoi ne arată ce vrea să însemne această SCANZIA şi națiunile care o locuiau; astfel, folosindu-se de un vocabular bogat, ne arată chipul în care Goții şi-au părăsit lăcaşurile. Aşa că el numeşte Scandia noastră drept fabrică a popoarelor, un pântec al națiunilor. Ceva mai departe apoi ne arată răspândirea *Goților de răsărit* şi *a celor de apus,* deşi la inflexiunea vocii Geților (deci cântând, pentru că ei îşi cântau şi legile ca pe nişte psalmi, dovedind că limba lor era o limbă armonioasă şi melodioasă, caracteristică dovedită şi de faptul că Ovidiu a putut adapta prosodia latină la limba getică, vezi poemul **Laudes de caesare**, n.t.) îi numeau pe aceştia Ostrogoți şi Vizigoți. Înțelegeți deci: *cu o altă trupă de goți au plecat din Scanzia (sub conducerea regelui Berich* (a se citi *Herich)*, aminteşte Jornandes; lucruri de care vorbise mai sus, acum le repetă pe scurt.

•

ZILELE DACILOR LA ORASTIE

Respectând o tradiție de 6 ani municipalitatea orăştiana a organizat şi anul acesta manifestarea închinată strămoşilor daci. Deloc convențională şi gratuit festivistă, cum se organizează astfel de manifestări pe la noi,zilele dacilor au avut de toate. Întreceri sportive de fotbal ,cros,carting ,şi karate, expoziții muzeistice şi de carte,depuneri de coroane de flori la monumentele regilor Burebista şi Decebal,şi în premieră un simpozion ştiințific,la care şi-au adus aportul istorici şi arheologi de la Muzeul Civilizației Dacice şi Romane din Deva.Cercul de istorie al Colegiului Aurel Vlaicu şi-a desemnat prin concurs trei elevi care au prezentat în cadrul aceluiaşi simpozion câte un referat având ca temă istoria şi civilizația dacilor.Lucrările prezentate surprinzător de elevate pentru un aşa nivel au fost jurizate de specialişti în domeniu şi premiate de Fundația Dacia Revival coorganizatoare a acestei manifestări.

Suflet al acestei acțiuni, primarul Iosif Blaga om împătimit al istoriei dacilor şi a valorificării moştenirii lor- ,considera prezența tinerilor la lucrările simpozionului ca un lucru cu totul remarcabil.''Moştenirea pe care noi trebuie să o lăsăm tinerilor trebuie sa fie una solidă onestă şi strâns legata de valorile înaintaşilor noştrii daci.Cu siguranță că aceasta sărbătoare a dacilor se va perpetua căpătând în amploare de la un an la altul.Mulțumim fundației Dacia Revival pentru aportul adus la această manifestare şi apreciind în mod deosebit apropierea acesteia față de tineri''a declarat pentru Dacia Magazin primarul Orăştiei Iosif Blaga.



Expoziția" Dacii cei mai viteji dintre traci" deschisă la muzeul din Orăştie



Start în Cupa dacilor la cros



Omagiu marelui rege Burebista



Simpozionul organizat cu prilejul Zilelor Dacilor a cuprins lucrări de înaltă ținută ştiințifică